

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

5^E JAARGANG

WOENSDAG 18 FEBRUARI 1920

No. 216

INHOUD

	Blz.
DE PRACTIJK DER RIJKSINKOMSTENBELASTING door <i>Mr. A. Veen</i>	131
Het Goud door <i>Mej. Mr. E. C. van Dorp</i>	134
De Electriciteitsvoorziening van Nederland door <i>Ir. A. Blomhert</i>	135
De Republiek Duitsch-Oostenrijk en haar Economische Positie in 't Verleden en Heden II door <i>Prof. Dr. H. Blink</i>	137
De Suikerhandel in 1919 II door <i>A. V.</i>	139
De Tabakhandel in 1919 door <i>F. M. v. E.</i>	141
Index-cijfers	142
AANTEKENINGEN:	
Italië's Gebiedsuitbreiding in Afrika	143
Officieele uitlatingen inzake het Memorandum	144
De vorderingen der Vereenigde Staten	147
Het acceptcrediet in de Vereenigde Staten	147
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	148
MAANDCIJFERS:	
Resumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	148
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	149—154
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 22,50 per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentien f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

16 FEBRUARI 1920.

De toestand van de geldmarkt bleef onveranderd. De prolongatierente noteerde 3½ tot 4 pCt., en particulier disconto was tot 3¾ à 3⅞ pCt. onder te brengen. Daarentegen kwamen er vrij beduidende veranderingen in den weekstaat van de Nederlandsche Bank. De binnenlandsche wissels die de vorige week met 31 miljoen verminderd waren, vermeerderden deze week weder met 25 miljoen. Ook de beleeningen waren in tegenstelling met de vorige week nu weder bijna 7 miljoen grooter. Alleen de voorschotten aan het Rijk waren kleiner en liepen 7 miljoen terug. De vermeerdering van de uitzettingen ontstond echter niet door onttrekkingen in bankpapier, daar de bil-

jettenomloop slechts met 5 miljoen toenam, maar het grootste gedeelte werd in rekening-courant geplaatst, zoodat deze saldo's ruim 30 miljoen grooter werden.

* * *

De stemming op de wisselmarkt was deze week geheel tegenovergesteld aan de vorige week. Bijna alle koersen, die zich sedert eenige weken in dalende richting bewogen hadden, konden zich niet onaanzienlijk herstellen.

Het bericht, dat men in Engeland een conferentie gehouden had om over den ernst van den toestand te beraadslagen en daar als eerste maatregel tot herstel besloten had tot intrekking van 20 miljoen pond currency notes, had direct een zeer goede uitwerking, zoodat Londen zich in opwaartsche richting begon te bewegen. De daarop gepubliceerde Engelsche bankstaat, die een krachtige verbetering van het dekkingspercentage vertoonde, liet niet na de reeds bestaande betere stemming te versterken, zoodat een algemeene verbetering voor bijna alle koersen intrad. Ook Mark en Oost. Kronen deelden in de algemeene willigte. De hoogste koersen konden echter weder niet gehandhaafd blijven en aan het einde der week trad weder een vrij sterke reactie in.

DE PRACTIJK DER RIJKSINKOMSTENBELASTING.

Bij Koninklijke boodschap van 15 November 1919 (Bijl. Handel. Tweede Kamer 1919/20 No. 296) is een wetsontwerp ingediend tot wijziging der wet op de inkomstenbelasting 1914. Deze wijziging is noodzakelijk geworden door een arrest van den Hoogen Raad d.d. 29 Maart 1917, waarbij is beslist: vooreerst dat hetgeen iemand door eigen exploitatie van den bodem trekt, als opbrengst van onderneming is te beschouwen en voorts dat men, om de zuivere opbrengst van de exploitatie van boomen te bepalen, rekening moet houden met de waarde-vermeerdering van het bosch gedurende het kalender- of boekjaar en als inkomen moet beschouwen het aanwezige op stam staande hout bij het einde van het jaar méér waard is dan bij het begin, na aftrek der jaarlijksche kosten en lasten. Wanneer er nu in een jaar hout gekapt is, moet de opbrengst daarvan wel onder de opbrengst der onderneming over dat jaar worden opgenomen, doch niet dan na aftrek van de waarde van het hout bij den aanvang van het jaar.

Tegen dezen uitleg waren van deskundige zijde bezwaren ingebracht, die vooral betroffen het als inkomen beschouwen van een niet gerealiseerde „opbrengst”. Als practische oplossing der moeilijkheid werd aanbevolen eene regeling, volgens welke niet de waarde-vermeerdering van jaar tot jaar als opbrengst werd beschouwd, doch eerst bij velling van de boomen

met den fiscus werd afgerekend, waarbij dan de totale gerealiseerde waarde als opbrengst zou moeten worden aangenomen. Wel werd de reserve gemaakt, dat voor bosschen, die tijdens de invoering der rijksinkomstenbelasting reeds waren aangelegd, de waarde, die zij toen hadden, onbelast moest blijven, maar dit beginsel behoefde in een te ontwerpen regeling natuurlijk niet te worden opgenomen. Hoofdzak is, dat de deskundigen alleen bij realisatie de opbrengst wilden belasten.

De Minister komt evenwel tot eene andere conclusie. Op grond van zeer theoretische en fiscaal-dogmatische beschouwingen, is een nieuwe artikel 11bis ontworpen, krachtens hetwelk ten eerste boschbouw *niet* als een bedrijf of beroep zal worden beschouwd en vervolgens de opbrengst van beboschten grond, door aanwas van het op stam staande hout, na aftrek der kosten, geacht wordt te bedragen 2 pCt. van de waarde, die het hout bij den aanvang van het belastingjaar heeft, tenzij in enig geval aannemelijk is, dat die opbrengst minder bedraagt.

Mij lijkt deze oplossing minder gelukkig. De hoofd-grief, die tegen de thans bestaande regeling bestond n.l. dat een niet gerealiseerde opbrengst wordt belast, blijft bestaan. Ja, de wet heeft, door uitdrukkelijk te bepalen dat boschbouw niet als een bedrijf of beroep wordt beschouwd, implicite uitgemaakt, dat de verkoop van houtgewas voor de inkomstenbelasting „evenmin beteekenis heeft als de verkoop van een opstal door een particulier”, zooals de Memorie van Toelichting zegt. Juist dus wanneer de moeite en zorg die aan boschexploitatie wordt besteed in geld wordt omgezet, is er geen belasting verschuldigd, maar wanneer er niets genoten wordt, wèl. Bovendien blijft eene lastige wijze van berekening bestaan, moet het hout naar den toestand op 1 Mei worden getaxeerd en kan de belastingschuldige „aannemelijk maken”, dat de „opbrengst” in casu dus de waarde-vermeerdering, in eenig jaar minder dan 2 pCt. is. Het valt moeilijk in te zien, waarom deze regeling nu zooveel eenvoudiger is dan de vroegere; vast staat evenwel, dat men het krampachtig vasthouden aan eenmaal aangenomen theoretische grondslagen van meer belang heeft geacht dan eene eenvoudige, de deskundigen bevredigende, oplossing. In de Memorie van Toelichting wordt een beroep gedaan op verschillende arresten van den Hoogen Raad, krachtens welke ook bij niet-realisatie eener „opbrengst” belasting verschuldigd zou zijn. Het is echter de vraag of dit nu in de aangehaalde arresten wel eens en voorgoed is uitgemaakt. De overweging ten aanzien van het eerste cassatiemiddel in het arrest van 11 December 1918 (B 2109) wijst in een eenigszins andere richting. Ook de wet, die in art. 10 den aftrek der verplichte bijdragen voor pensioenen of fondsen toelaat, voert het beginsel niet consequent door.

Waar men zich echter bij het lezen van dit wetsvoorstel het meeste over moet verwonderen, is, dat de Minister het niet noodig heeft geacht om de wet nog op andere punten te wijzigen en alzoo van oordeel schijnt te zijn, dat deze voortreffelijk werkt en niet den weg openlaat om inkomsten aan de heffing der belasting te onttrekken. Van hoeveel belang een goede belastingregeling voor den boschbouw ook is, nog urgenter is het om te voorkomen, dat er mazen in de wet ontstaan waardoorheen de belastingschuldigen, voorgelicht door de belastingdeskundigen, kunnen kruipen. Het komt mij daarom van belang voor om eens na te gaan hoe de praktische toepassing van enkele beginselen zich sedert de invoering der wet heeft ontwikkeld. Ik vestig daarbij in de eerste plaats de aandacht op de z.g. bronnentheorie. Deze is nader omschreven in de art. 12, 13 en 14 der wet. Leest men deze artikelen zonder de toelichting die daarop inder-tijd in de gewisselde stukken en later in de verschillende handleidingen is gegeven, dan vindt men deze drie beginselen:

1e. voor de heffing der belasting wordt de opbrengst bepaald van de bronnen van inkomen, die bij den aanvang van het belastingjaar voor den belastingplichtige bestaan (art. 12);

2e. de opbrengst van iedere bron wordt gesteld op het bedrag dat zij voor den belastingplichtige heeft opgeleverd over het laatstverloopen kalender- of boekjaar (art. 13);

3e. indien de opbrengst van eenige bron van inkomen nog niet over een vol kalender- of boekjaar is genoten, dan wordt zij in rekening gebracht tot haar bekend of te begrooten jaarlijksch zuiver bedrag (art. 14).

Het in deze drie grondslagen omschreven stelsel heeft o.a. ten gevolge dat, wanneer iemand over het laatst verloopen kalender- of boekjaar nog wel een zeker inkomen heeft genoten, maar de bron op 1 Mei niet meer bestaat, de opbrengst daarvan niet meer in de belasting kan worden betrokken. Heeft iemand b.v. over 1918 uit zijn handelszaak nog een aanmerkelijk inkomen genoten, maar deze zaak vóór 1 Mei 1919 overgedaan of geliquideerd, dan wordt dat inkomen voor 1919/20 niet meer belast. Krijgt iemand in den loop van April 1919 een goed bezoldigde betrekking, dan wordt hij voor 1919/20 naar de volle jaarlijksche bezoldiging aangeslagen, wordt hij echter een maand later aangesteld, dan in het geheel niet. Ieder belastingambtenaar, die veel met het publiek in aanraking komt, weet hoe moeilijk het is om de menschen dit aan het verstand te brengen en hoe onrechtvaardig zij een dusdanig werkend belastingstelsel blijven vinden, ook al legt men ze de schoone theorie honderd-maal uit.

Maar er is meer. Men zou zoo oppervlakkig zeggen, dat de wet een naheffing bedoelt te doen in de normale gevallen d.w.z. dat zij, wanneer eenmaal is vastgesteld welke bronnen van inkomen op 1 Mei bestaan, de daaruit over eene reeds afgevoeren jaarperiode genoten baten achteraf wil belasten. In dit oordeel zou men nog versterkt worden door de volgorde waarin de art. 12, 13 en 14 in de wet voorkomen, waarbij geheel de indruk wordt verwekt, dat de bepaling van art. 14 een uitzondering is op den regel van art. 12. Een gevolg van deze opvatting zou zijn, dat ook bij de begroting van art. 14 zooveel mogelijk met gegevens uit het verleden rekening zou moeten worden gehouden. Echter blijkt uit de toelichting bij het ontwerp der wet, dat dit niet zoo is. Men heeft bedoeld *in het belastingjaar zelve* genoten inkomen te belasten. Aangezien dit echter moeilijk voor den afloop daarvan kan worden vastgesteld en ook het boekjaar van verschillende handelszaken niet met het belastingjaar samenvalt, heeft men in art. 13 der wet een z.g. *rechtsvermoeden* neergelegd, krachtens hetwelk het inkomen van het belastingjaar *geacht wordt* gelijk te zijn aan dat hetwelk de bronnen van inkomen hebben opgeleverd over het laatstverloopen kalender- of boekjaar. De logische consequentie hiervan brengt dan mede dat, wanneer het rechtsvermoeden geen toepassing erlangt, dus in de gevallen waarin moet worden begroot volgens art. 14, zooveel mogelijk het inkomen van het belastingjaar zelve moet worden getaxeerd. Wat bij het lezen der wet een uitzondering lijkt — art. 14 — is feitelijk de normale regel, en wat de regel schijnt te zijn — art. 13 — is slechts een rechtsvermoeden.

De Hooge Raad heeft in verschillende arresten deze opvatting als juist aangemerkt en wel het duidelijkst in die van 16 April 1919 (B 2290) en 13 Mei 1919 (B 2288). In een der overwegingen van het eerstgenoemde arrest wordt gezegd, dat bij de begroting van art. 14 onder „opbrengst” moet worden verstaan „de opbrengst gedurende het belastingjaar, waarop de aanslag betrekking heeft en dat bij eene dergelijke begroting rekening dient te worden gehouden met *alle bekende* omstandigheden, die op de opbrengst gedurende het betreffende jaar van invloed kunnen zijn.”

Hoewel de Hooge Raad dit niet uitdrukkelijk zegt, zou de consequentie van de in de arresten neergelegde leer meebrengen, dat eerst wordt afgewacht wat de opbrengst van het belastingjaar blijkt te zijn, aangezien liet anders van het toevallig tijdstip, waarop de aangifte wordt vastgesteld zal afhangen op welk bedrag de aanslag zal worden vastgesteld. Ook blijkt uit het arrest niet of de belastingschuldige zich bij eene reclame mag beroepen op feiten, die na het vaststellen van den aanslag nog ter zijner kennis zijn gekomen. Ik zou zeggen van wel, de in het arrest gehuldigde opvatting brengt dit mede.

Er zijn echter nog andere uit fiscaal oogpunt zeer bedenkelijke gevolgen, die de z.g. bronnentheorie in deze na zich sleept. Het tweede lid van art. 14 schrijft n.l. met zoovele woorden voor dat, indien de winstverdeling tusschen vennoten wordt gewijzigd, er geacht moet worden een nieuwe bron van inkomen te zijn ontstaan. Welk een voordeel het thans voor kooplieden kan opleveren om, in verband met de aangehaalde arresten, de winstverdeling na afloop van een goed zakenjaar, maar vóór 1 Mei, te wijzigen behoeft geen betoog. Ook bij omzetting eener zaak in een naamlooze vennootschap kunnen op deze wijze regelmatig genoten inkomsten aan de heffing der belasting worden onttrokken. Dat overigens die omzetting het mogelijk maakt om ongeoorloofde afschrijvingen te bewerkstelligen en reservefondsen te vormen, is aan ieder bekend; de administratie doet echter niet veel om dit cuvel te bestrijden. In verband met een en ander heb ik mij dan ook niet verwonderd, toen dezer dagen een bekend belastingdeskundige mij verzekerde, dat tengevolge van zoo hardnekkig vasthouden aan de z.g. bronnentheorie de administratie duizenden guldens aan belasting doet verloren gaan. Hoe moet deze zaak dan wel geregeld worden? Ik voor mij voel het meeste voor een stelsel van naheffing, dat immers door het opnemen van het z.g. rechtsvermoeden in art. 13 thans reeds in de practijk meestendeels toepassing erlangt. Schrikt men daarvan terug, dan is wijziging of desnoods schrapping van het laatste lid van art. 14 in elk geval noodzakelijk en opnemng wenschelijk van eene bepaling, dat bij begroting in de eerste plaats rekening moet worden gehouden met gegevens uit het verleden.

Een tweede geval waarop ik de aandacht zou willen vestigen is de berekening der opbrengst van roerend kapitaal. Laat ik daarbij beginnen met op te merken, dat de wet vier groepen van inkomstenbronnen onderscheidt, n.l. onroerend goed, roerend kapitaal, onderneming en arbeid en rechten op periodieke uitkeeringen. Men ziet dus, dat roerend kapitaal naast onderneming en arbeid een afzonderlijke groep vormt, waaruit dan ook weer voortvloeit, dat de inkomsten uit aandelen in ondernemingen, die niet door den belastingplichtige zelve worden uitgeoefend niet worden beschouwd als voort te vloeien uit die onderneming, maar uit het aandeel zelf. Het in dit waardepapier gedocumenteerde recht is de bron van het inkomen. Dit blijkt verder hieruit, dat niet het boekjaar der onderneming, maar het jaar waarin de coupons betaalbaar worden gesteld, voor de heffing den doorslag geeft.

Wat heeft men nu in het algemeen te verstaan onder „opbrengst” van roerend kapitaal? Art. 4 der wet zegt: „De som van hetgeen, in geld of geldswaarde genoten wordt als opbrengst daarvan”. Men heeft dus eenvoudig na te gaan wat een effect heeft opgeleverd in geld of geldswaarde en zich verder over de vraag, hoe de onderneming, waarin het aandeel genomen is, tot de uitkeering is gekomen, niet te bekommeren. Uit een en ander volgt, dunkt me, duidelijk, dat ook indien in plaats van dividend een z.g. bonus-aandeel wordt uitgekeerd, waarvoor niet de volle nominale waarde of in het geheel geen bedrag wordt betaald, een opbrengst in geldswaarde van het effect wordt ontvangen. Niet alzo echter de admi-

nistratie en de Hooge Raad voordat, in 1918, art. 6 der wet op de hieronder nader omschreven wijze werd aangevuld. De Minister betoogde in een circulaire van 4 December 1916 (B no. 1553) en de Hooge Raad in zijn arrest van 8 Juni 1917 (B no. 1718), dat in dergelijke gevallen de geldswaarde der uitgereikte aandelen niet als inkomen moest worden beschouwd, aangezien bij een dergelijke operatie niets veranderde, voorzoover althans de nieuwe aandelen werden gecreëerd ten laste van een reservefonds. In plaats van dit reservefonds waren dan de aandelen getreden, zoodat het vermogen der naamlooze vennootschap en de winstgevendheid van haar bedrijf geen verandering hadden ondergaan. Uit deze beslissingen volgt m.i. niet, dat nu ook elke uitdeeling in andere vorm dan geld onbelastbaar is. Zou b.v. de winst van het afgelopen boekjaar in aandelen of obligatiën worden uitgekeerd, dan zouden dergelijke uitdeelingen, ook bij de oude redactie van art. 6 m.i. wel gelijk als inkomen moeten worden beschouwd. De administratie heeft echter, volgens mijn bescheiden meening, reeds toen niet voldoende ingezien op welk een gevaarlijke weg men zich bevond, door verband te leggen tusschen de opbrengst van aandelen en de innerlijke gestie der naamlooze vennootschappen. Dat bij het beoordeelen der aangiften hier groote moeilijkheden ontstaan, vooral omdat het effectenbezit niet gespecificeerd wordt opgegeven, zal ieder inspecteur erkennen. Maar men heeft over het hoofd gezien, dat, nu eenmaal het vermelde verband was gelegd, ook bij uitdeelingen onder andere benamingen noodzakelijker wijze zou moeten worden nagegaan of deze uit de winst dan wel uit het kapitaal zijn gedaan. Een dividend b.v. kan wel eens uit het kapitaal of uit oude reserves worden betaald. Wat hiervan zij, men heeft de gelegenheid tot ontduiking, die hier opstond, trachten weg te nemen door een aanvulling van art. 6, waarin is gezegd, dat aandeelbewijzen en obligatiën die aan aandeelhouders anders dan tegen storting der volle nominale waarde worden uitgereikt tot het bedrag dat, zij het slechts middellijk, uit de winst van het loopende boekjaar of de laatstverloopen vier boekjaren wordt gedekt, als dividenden worden beschouwd. Het niet gestorte bedrag wordt geacht onmiddellijk of middellijk uit de winst van het loopende boekjaar of een der laatstverloopen vier boekjaren te zijn of te zullen worden gedekt, indien en voorzoover het tegendeel niet blijkt. Bijschrijving op aandeelbewijzen wordt met uitreiking gelijk gesteld. Uit deze zinsneden — die indertijd niet erg duidelijk zijn toegelicht — blijkt, dat men het eenmaal aangenomen beginsel niet erg consequent heeft doorgevoerd. Immers nu men eenmaal had uitgemaakt, dat winst van vroegere boekjaren, die later in den een of anderen vorm tot uitdeeling komt, als inkomen belastbaar is, had men zich ook niet tot vier jaren moeten bepalen. Wanneer winst in vroegere jaren is opgelegd in den vorm van een reservefonds, daarna gedurende ettelijke jaren deel uitmaakt van het kapitaal der vennootschap en ten slotte toch verdeling komt, is het nog steeds winst. Bij de redigering der aanvullende bepaling van art. 6 heeft men dit uit het oog verloren, tengevolge waarvan belangrijke uitdeelingen van bonus-aandelen voor de heffing der belasting verloren gaan. Ik breng b.v. in herinnering, dat de laatste uitdeeling van dergelijke aandelen door de „Koninklijke maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen in Ned.-Indië” niet als een dividend is beschouwd, zoodat daarover door de belastingschuldigen geen belasting is betaald. Toch staan deze aandelen op het oogenblik hooger in prijs dan toen de uitdeeling geschiedde. Men heeft dus dezen eigenaardigen toestand, dat de voordeelen in geldswaarde, die een belastingbron eenerzijds oplevert, onbelast blijven, terwijl het object zelve toch niet in waarde is gedaald en dat anderzijds een niet gerealiseerde opbrengst, zooals bij boschbouw, wel wordt belast.

Het leek mij van belang genoeg om er eens de aandacht op te vestigen, dat de wet ook nog wel andere wijzigingen noodig heeft, niet alleen uit belasting-technisch oogpunt, maar vooral om de belasting van inkomsten te verzekeren, die redelijkerwijze in de heffing mogen worden betrokken. Wellicht bestaat er aanleiding om dit bij de behandeling van het ahangig wetsontwerp nog eens ter sprake te brengen.

Mr. A. VEEN.

HET GOUD.

Een paar opmerkingen mogen hier plaats vinden naar aanleiding van het artikel van den heer Van Lutterveld in het vorig nummer.

Ik vrees nl. dat dit artikel, hoe onbedoeld dan ook, op hen, die mijn artikel niet gelezen hebben, den indruk zou kunnen maken, dat ik eenige „experimenten” en dan in de richting van een afschaffing van den gouden standaard zou hebben aanbevolen. (Het „Handelsblad”, dat den inhoud van mijn artikel aan zijn lezers onthield, spreekt thans nl. reeds van: „de experimenten door Mej. Van Dorp c.s. aanbevolen!”).

Een experiment is een proefneming met iets nieuws. Het gouduitvoerverbod was een experiment; het weigeren van goud door Zweden was een experiment. Het *coûte que coûte* door ons weer afstooten van goud, toen de markt daartoe geen aanleiding gaf en het invoeren van een standaardloos geldstelsel, zou een experiment geweest zijn. Door mij is integendeel aanbevolen: het zoo spoedig mogelijk herstellen van den normalen toestand: den gouden standaard, door de neutralen en de U. S., en het houden van een goudconferentie tot dat doel, en in dezen heb ik een geleerde als Cassel en een financier van internationale ervaring als Rozenraad aan mijne zijde.

Ik meen, dat wij het goud als waardestandaard voor ons geldstelsel moeten behouden, niet omdat het als zoodanig ideaal is, maar omdat het voorloopig het best denkbare stelsel is, omdat wij m.i. dan meer kans hebben op vaste prijsniveaux en vaste wisselkoersen, dan wanneer de circulatiebank de uiterst moeilijke taak krijgt, de waarde der circulatie-middelen door de hoeveelheid te bepalen.

Men heeft echter nog geen gouden standaard wanneer men een kelder vol goud heeft. Men heeft alleen een gouden standaard wanneer men dat goud ook gebruikt ter reguleering van het ruilmiddel. Dat doet men op het oogenblik niet, en daarheen moeten wij m.i. zoo snel mogelijk terug, om de zeer eenvoudige reden, dat er geen enkele reden is, waarom men dat niet zou doen, en men al te lang van het normale stelsel is afgeweken. Eerst dan kan men weer normale koersen krijgen tusschen de Scandinavische landen, Zwitserland, Spanje, de U. S. en Nederland. Men heeft dan tenminste weer een vaste basis, die nu nergens te vinden is.

Het bezwaar, dat tegen afgifte bestaat, ligt juist daarin, dat wij al zoolang van den normalen weg zijn afgeweken en het daarom niet duidelijk is, hoeveel goud wij wel af zouden moeten geven, om ons geld weer op goudbasis, d.w.z. den goudprijs weer op f 1648 te krijgen op een geheel vrije markt. Maar langer afwijken van den normalen weg zal daarin geen verbetering brengen, integendeel.

De heer v. Lutterveld meent, dat wij ons eenigszins blindelings over moeten geven omdat „onze centrale credietinstelling wel een goede reden zal hebben om niet tot goudafgifte over te gaan.

Dit lijkt mij niet juist gezien. Ons bankbeheer berust op het gezonde beginsel der openbaarheid; alle geheimzinnigheid is uit den booze; wij kennen de motieven der Bank uit hare verslagen; het vraagstuk waar het omgaat is er een van theoretischen aard en waar het hier om een zaak gaat, die van zoo ontzaglijk groot belang voor ons heele volk is, daar is integendeel ieder, die meent bevoegdheid tot oordeelen te hebben, verplicht mee te werken naar zijn krachten

tot het vormen van een zuiver inzicht. Ik heb dan ook alleen over het onderwerp geschreven, omdat ik dat naar mijn meening als economisch overzichtschrjver van de „Economist” niet laten mocht.

Men houdt thans het goud vast, omdat men vreest, dat er teveel van zou kunnen wegvloeien en omdat men dekking wil hebben voor een nog verdere uitzetting van de circulatie.

Het eerste argument is, naar het mij voorkomt, in zooverre juist — niet, dat al het goud weg kan vloeien — mits men de geldcirculatie binnen de perken houdt kan dat nimmer gebeuren — maar dat er méer goud kan wegvloeien, dan later zou blijken overeen te komen met den internationalen geldtoestand.

Er wordt in het Oosten en in Z.-Amerika zooveel voor het goud geboden, omdat het hier en in andere landen kunstmatig vastgehouden is. Onze gulden kan niet eer weer op goudpeil gebracht worden, vóór het vrije goudverkeer hersteld is, en goud weggestroomd is naar de landen, die er naar vragen; terwijl dan nog de mogelijkheid bestaat, dat het noodig zal blijken te zijn, onze geldcirculatie in te krimpen. Men kan dit laatste nalaten, en ik heb het reeds opgemerkt, dat was misschien het verstandigste, want een „deflatie” is zoo mogelijk nog erger dan een „inflatie”, omdat zij de produceerende standen, handel en bedrijf treft; maar dan zou men zich ook moeten verzoenen met het denkbeeld ons geld voorgoed gedeprecieerd te laten.

Dat die goudstroom niet weg kan vloeien zonder aan arbitrageanten winsten te verschaffen, is duidelijk, maar heeft niet het minste bezwaar. Die winsten behoeven intusschen niet grooter dan normaal te zijn, wanneer men den goudprijs juist vaststelt, d.w.z. volgens den prijs die er inderdaad in het Oosten voor gegeven wordt, en niet volgens de eene of andere kunstmatige pariteit.

Handelen wij zoo, dan zullen wij niet alleen ons geldwezen weer herstellen, maar ook in ruil voor het afgegeven goud ons het zoo hoog noodige kapitaal kunnen verschaffen.

De vrees van den heer Van Lutterveld, dat wij voor het goud Markbiljetten in de plaats zouden krijgen, kan ik niet deelen. Het komt mij voor, dat de heer v. L. hier twee verschillende dingen verwacht. Wanneer wij indertijd goud geweigerd hadden, zouden wij daarvoor in de plaats waarschijnlijk onsolide schuldvorderingen hebben gekregen en het blijft mij dan ook steeds voorkomen, dat wij uit ieder oogpunt terecht het goud *niet* geweigerd hebben. Maar er is geen enkele reden waarom wij op een vrije markt goud verkoopend, daardoor Markbiljetten zouden moeten aannemen, in plaats van Amerikaansche en koloniale waren.

Ik kom terug op het bezwaar, dat er bestaat: alle staten, die hun goud vasthouden, en een groote goudreserve hebben, moeten hun bijdragen in de goudvoorziening van het Oosten dragen; doen zij dat niet, en handelen wij alleen zoo, dan zouden wij meer goud verliezen dan noodig was. Daardoor zou het prijsniveau een schommeling kunnen ondergaan, die voorkomen had kunnen worden. Maar dat mag, naar het mij voorkomt, geen reden zijn, om werkeloos te blijven. Het komt mij voor, dat onze goudvoorraad groot genoeg is, om daarmee het goede voorbeeld te geven, dat allicht tot navolging zal uitlokken. En anders zou, dunkt mij, alles gedaan moeten worden om tot een goudconferentie te komen.

Het tweede argument tegen goudafgifte komt mij voor een zeer gevaarlijk te zijn. Wij moeten den circulatiemiddelenvoorraad uit geen enkel motief meer bij voortdoring vergrooten, dat schijnt mij wel het aller-eerste beginsel, door hetwelk wij ons thans moeten laten leiden. „To debauch the currency”, Keynes heeft er te rechter tijd aan herinnerd, is het beste middel iederen staat in een chaos te herscheppen.

Het kwam mij voor, dat de discussie tusschen de heeren Van Gijn en v. Buttingha Wichers te dien

aanzien eenigszins op een doodspoor geloopt was. Geconstateerd werd, dat, nu de Staat het grootste deel van de winsten der Bank geniet, zij zich door het hoogste disconto niet zou laten afschrikken, tot geldschepping aanleiding te geven. Dan bleef de vraag: wat dan? Moet men zich daar dan maar bij neerleggen; zich er bij neerleggen, dat nu feitelijk de toestand van een Staatsbank is ingetreden, en die groote fout eener circulatiebank: te groote bereidvaardigheid tegenover den Staat (Pierson) aan de bank feitelijk wordt afgedwongen? Mij dunkt van niet. Mij dunkt, dat het „grosze Wort gelassen” uitgesproken moet worden, dat, zoo noodig de „qualitatieve schifting der portefeuille” ook tegenover den Staat moet worden doorgevoerd; den Staat de discontoeering moet worden geweigerd. Waar blijft anders de onafhankelijkheid der Bank, en haar macht over het geldwezen?

Er kunnen politieke toestanden zijn, waarin het belang van het geldwezen wijken moet voor het hooger belang van de veiligheid van den Staat (althans, men heeft dit steeds zoo aangenomen; het is niet uitgesloten, dat ook in deze meening nog eens wijziging komt). In ieder geval, zulk een toestand bestaat bij ons niet. En daarom juist is het herstel van den gouden standaard van zoo groot gewicht: de dekking heeft alleen beteekenis, wanneer goud vrijelijk wordt afgegeven. Immers, ze heeft niet, zooals veelal wordt aangenomen, de beteekenis vertrouwen in het bankbiljet te geven. Niet vertrouwen, maar hoeveelheid beslist over de waarde van het ruilmiddel. Toen onze dekking omstreeks 50 pCt. was, had ons bankbiljet de volle goudwaarde, thans, nu de dekking omstreeks 60 pCt. is, heeft het niet meer de volle goudwaarde; een duidelijk bewijs, dat de dekking op dat punt van geen gewicht is.

Maar bij vrije goudafgifte is de dekking de rem tegen de uitzetting van het circulatiemiddel. Dat is haar groote beteekenis. Daarom behoort bij een gouden standaard niet alleen aannemen, maar ook vrij afgeven van goud.

Alleen langs den weg van het vrij afgeven van goud kunnen wij daarom weer tot een gezonde geldpolitiek komen; men ziet dan weer wat men doet; het zal dan verder onmogelijk zijn, dat de financiën het ruilmiddel bederven; het zal dan weer vanzelf spreken, dat men den ruilmiddelenvoorraad niet verder mag uitzetten. Dergelijke uitzettingen toch zijn van den grootsten dienst wanneer het geldt, tijdelijk een schok te breken; maar als maatregelen voor op den duur hebben zij geen zin en stichten alleen onheil. Ik geloof, dat ik hiermede geheel in overeenstemming ben met den kenner en verstaander bij uitnemendheid van ons circulatiewezen: Pierson.

E. C. v. Dorp.

DE ELECTRICITEITSVOORZIENING VAN NEDERLAND.

Het is ongetwijfeld een verblijdend verschijnsel, dat de Commissie, aan wie door den Minister van Waterstaat de samenstelling van het Rapport inzake de Electriciteitsvoorziening van Nederland werd opgedragen, zoo spoedig tot een resultaat is gekomen. Zij verdient daarvoor zeker hulde. Het gaat hier immers om een vraagstuk van de eerste orde: het bereiken van de grootste economie bij het beschikbaar stellen van de electriciteit, die vooral de laatste jaren voor industrie en voor verlichting zoo'n rol van beteekenis is gaan vervullen.

Van ondernemingsgeest en durf getuigt de conclusie der Commissie, die thans nu menigeen met angst den schuldenlast van den Staat ziet vermeerdere, nochtans met eene zoo kostbare onderneming in kloeke woorden voor den dag komt.

Moge de onderstaande beschouwingen er toe bijdragen dit duidelijk vooropgezette streven naar economisch voordeel te brengen op de plaats, waar het werkelijke grootste voordeel zal te vinden zijn.

Bij zijn opdracht aan de Commissie is de Minister van Waterstaat uitgegaan van het standpunt, dat de algemeene electriciteitsvoorziening van het land in ééne hand, van het Rijk, behoort te worden gebracht.

De Commissie mocht daaraan dus niet tornen, al blijft het voor iederen electriciteitsverbruiker en voor iederen Nederlander van waarde te weten in welke mate dit brengen in de hand van het Rijk economisch zal zijn.

Voor al in deze tijden had men mogen verwachten, dat 's Ministers opdracht zoodanig ware gesteld, dat de Commissie verplicht was dit in de eerste plaats te doen blijken.

Nu dit niet is geschied kan men de leemte betreuren en onbevredigd blijven met het rapport in handen, maar feitelijk zou men de Commissie er geen verwijt van kunnen maken, wanneer zij zich tenminste uitsluitend tot het uitvoeren van 's Ministers opdracht had bepaald.

Dit is niet het geval.

Dadelijk na hare korte inleiding en alvorens aan hare opdracht te beginnen, voelt de Commissie zich gedrongen een beeld te geven van de wijze waarop naar haar oordeel de verschillende organen van de Staatsgemeenschap in de behoefte aan electriciteit moeten voorzien. Daarbij doet zij zonder spreken zoo veel bestaand renderend kapitaal verdwijnen, dat men vragen moet: welk voordeel staat daartegenover, hoe wordt op deze wijze de economie bereikt?

Bij dit gedeelte van haar werk houdt de Commissie hare oogen voor alles, dat ten opzichte van de electriciteitsvoorziening in ons land tot stand is gekomen, gesloten totdat er sprake is van de winsten, die zij alsdan voor zoover noodig voor het Rijk opeischt.

Alsof er nog niemandal bestond, ontwerpt de Commissie een schema voor electriciteitsvoorziening, dat zich volkomen aan onze Staatsinrichting van Rijk, provincie en gemeente aansluit en dat er oppervlakkig dus zeer aannemelijk uitziet.

Daargelaten het verzuim om de vraag te beantwoorden, waarom men tot een andere keuze kwam dan de overheid in Engeland en Duitschland, die in plaats van de land- en provincie-indeeling belangen-districten wil vormen, die economisch bij elkaar passen, vernietigt de Commissie met gesloten oogen voor het aanwezige millioenen aan vastgelegd bedrijfskapitaal en honderderlei verkregen rechten.

Zeker, zij had dit snoeiwerk wel mogen volvoeren, maar dan was het ook haar plicht geweest aan te toonen, dat daartegenover ruimere voordeelen stonden.

Behalve eenige verspreide vage aanduidingen is hiervan niets in het rapport te vinden.

Er wordt alleen in uitzicht gesteld, dat „de Staat als compensatie voor zijne bemoeiingen een zeker percentage zal moeten genieten van de winsten, die eventueel door die provinciale en gemeentelijke electriciteitsbedrijven zouden worden gemaakt.” (Hier worden speciaal bedoeld de electriciteitsbedrijven, die thans eigen productiemiddelen bezitten.)

Volgens de Commissie „kan de Staat op deze wijze een financieel resultaat boeken en is de Staat tegen het lijden van een verlies gedekt, terwijl het bezwaar, dat de Staat zijn eigen winstmarge bepaalt niet te zwaar mag wezen.” Kan het zonderling en zelfzuchtiger?

De Staat blijkt dus een deel der winsten van anderen noodig te hebben om met zijne nieuwe onderneming uit te komen. Vermoedelijk nadeel, zeker geen voordeel is dus voor de electriciteitsverbruikers, die aan bestaande distributienetten zijn aangesloten te wachten en evenmin meerdere gezamenlijke economie. Hier had duidelijk aangetoond moeten worden, dat de Staatsbemoeiing wel voordeel brengt. Het financieel resultaat, dat de Staat alsdan zal boeken, heeft hij alleen verdiend.

Dit schema vergenoegt zich niet alleen met het

inhalen voor den Staat van winsten van provinciën en gemeenten, neen het wil ook de beste klanten van de bestaande bedrijven afnemen en de zorg en moeite destijds voor het verwerven noodig geweest met niets beloonen en het kapitaal, aan kabels en bedrijfsinrichtingen uitgegeven, renteloos maken.

Immers de provincie zal de grootverbruikers afnemen van de gemeente en de Staat weder aan de provincie. Aan den Staat ontgaat op deze wijze niets.

Uit eene bestaande stroomvoorziening, bijvoorbeeld van eene groote gemeente aan een kleine, die de eerste daarvoor concessie heeft verleend, zal de Staat volgens het schema der Commissie zonder vergoeding kunnen uitlichten de groote stroomverbruikers, die als regel de grondslag waren waarop de voorziening financieel tot stand kon worden gebracht en zonder welke van de electriciteitslevering niets had kunnen komen.

Hoe de concessiehoudende gemeente zich hieruit moet redden en wat zij met hare kabels en inrichtingen plotseling zal moeten beginnen, daarover maakt de commissie zich geen zorgen.

Iets heeft de Commissie er wel van gevoeld, ze zegt: „De Gemeenten echter, welke in het bezit zijn van belangrijke eigen centrales, behooren „voorloopig althans” buiten deze regeling te vallen. Het Staatsbedrijf zal met die gemeenten dienen te onderhandelen en regelingen moeten treffen, welke in het belang van de concentratie der productie noodig worden geoordeeld.”

Het is duidelijk, dat zonder verdere waarborgen de gemeenten aan het kortste eind zullen trekken, want de Staat zal voor zijn groote plan de grootverbruikers evenmin kunnen missen als destijds de gemeenten zelve. Nu zal de Staat bovendien de macht verkrijgen om de gemeenten bij de onderhandelingen te dwingen haar grootverbruikers af te staan.

Waarlijk bij het geven van dit schema zonder behoorlijke regeling van deze materie is de Commissie op merkwaardige wijze tekort geschoten. Door hare weglatingen versterkt zij bovendien den indruk, dat de Rijksvoorziening alleen voordeel zal brengen, hetgeen toch waarlijk niet het geval is.

Indien het schema ongewijzigd wordt overgenomen, dan zal men zich in Nederland weldra kunnen beroemen op eene socialisatie van de electriciteitsbemoeiing op zuiver bolsjewistisch grondslag, immers confiscatie zal mogelijk zijn zonder waarborg tot schadeloosstelling aan de eerste bezitters.

* * *

Wanneer de Commissie dan aan hare eigenlijke taak begint en een plan voor de electriciteitsvoorziening voorstelt, refereert zij zich dadelijk aan het plan van de Commissie voor Hoogspanningsleidingen uit de Vereeniging van Directeuren van Electriciteitsbedrijven in Nederland.

Nu zou daartegen geen enkel bezwaar bestaan, indien het plan der H. C. tot een deugdelijk project ware gerijpt. Maar dat is allerminst het geval. Dit plan der H. C. geeft enkel de voorloopige denkbeelden der H. C. weder. Wanneer het verder al eens in ruimeren kring dan in de Commissie met name in de Vereeniging van Directeuren is besproken, dan is dit slechts geschied in de zekerheid, dat het voorloopige inzichten waren, die nadere controle en degelijke toetsing, ook door andere bevoegden noodig zouden hebben.

Bovendien is het werk der H. C. nog geenszins gereed; verschenen zijn slechts de eerste drie onderdeelen:

- 1e. voeding van de gewestelijke 10.000 Volt-netten;
- 2e. spanning in draaddoorsneden voor het lucht-net;
- 3e. eischen, die de landsverdediging aan het hoogspanningsnet en zijn voeding stelt.

Niemand en zeker niet de H. C. zelve zal beweren, dat het studiemateriaal aangaande eene rationeele oplossing voor de electriciteitsvoorziening van Nederland hiermede is uitgeput en dat alle moeilijkheden zijn onder het oog gezien en opgelost.

Ook is dit voorloopige plan opgemaakt in een tijd, waarin tal van economische verhoudingen en tal van prijzen anders en gunstiger waren dan nu in 1920, voor welk jaar de Commissie nochtans zonder nader onderzoek voorstelt zoo spoedig mogelijk met uitvoering van het plan te beginnen.

Toch zegt de H. C. het in hare rapporten zoo duidelijk, dat al het gegevene studiemateriaal is en wel studiemateriaal voor een hoogspanningslucht-net en nog geenszins voor de stroomvoorziening van Nederland zelve.

Wanneer de H. C. iets over de electriciteitsvoorziening geeft o.a. in het voorbeeld van koppeling der centrales in Noord- en Zuid-Holland (blz. 38 en 39, 2de deel Hoogspanningslucht-net), dan wijst zij er uitdrukkelijk op, dat het slechts eene beschouwing is, die feitelijk buiten haar onderwerp valt. Ze laat verder scherp uitkomen, dat men naast hare theoretische plannen voor de beste voorziening rekening dient te houden met de werkelijke toestanden en toont daarbij aan, dat de theoretische winst van één miljoen gulden, die men zou kunnen verwerven indien ten behoeve van de voorziening van Noord- en Zuid-Holland niets ware tot stand gebracht, wordt omgezet in een verlies van f 450.000, zoodra men met de werkelijkheid der bestaande electriciteitsfabrieken rekening houdt.

Het kan daarom niet worden gezegd, dat de Commissie met het uitsluitend steunen op het plan van de Hoogspanningscommissie een hechten grondslag voor haar meeningen heeft gegeven.

Hoeveel geruster zou men kunnen zijn, wanneer in het rapport deze zaken duidelijk naar voren waren gebracht en men er in min of meer theoretische voorbeelden, getoetst aan de werkelijkheid, kon vinden, die een helder inzicht gaven in de feitelijke verhoudingen, die bij doorvoering van het voorgestelde plan zullen optreden.

Herhaaldelijk rept de Commissie van de noodzakelijkheid om op de meest economische wijze stroom beschikbaar te stellen, maar wanneer men dan redelijkerwijze verwacht, dat in het rapport de talrijke gunstige en ongunstige factoren tegen elkaar zullen worden gewogen om daarnaar de conclusie te bepalen, dan komt men bedrogen uit, daar in het rapport alleen, blijkbaar bij de Commissie vaststaande meeningen worden verkondigd.

Zoo wordt over vele vraagpunten, die zich opwerpen wanneer er sprake is van de keuze of van de grootte van het vermogen of van de ligging en plaats of van de centraalstations zelve, die voor de landstroomlevering zullen overblijven, heengestapt zonder dat daarop eenige toelichting of bevredigende antwoorden zijn verstrekt.

Het is dan ook niet verwonderlijk, dat in eene brochure,¹⁾ waarin het rapport wordt besproken, op ironische wijze wordt vermeld, dat hem natuurlijk een toeval is, dat de beide Centrales, die door het Staats-electriciteitsbedrijf overgenomen zullen worden, onder leiding staan van de beide Directeuren, die in de rapportcommissie zitting hebben.

Waar dit laatste inderdaad het geval is, bestond er voor de Commissie zeker aanleiding om de motieven te noemen tot in bijzonderheden, die haar tot die keuze hebben gebracht. Men was dan tenminste in staat geweest de waarde der motieven te beoordeelen.

Dat verder zonder afdoende uiteenzetting ook die Centrales zijn gekozen, die leden der hoogspanningscommissie tot Directeuren hebben, is eene omstandig-

¹⁾ Van de hand van den heer J. J. L. Smits, Directeur van het Gemeentelijk Electriciteits- en Trambedrijf te Utrecht. Verschenen in Januari 1920.

heid, die het vertrouwen in de keuze niet versterken kan.

Er bestaat ook aanleiding om aan de juistheid van keuze te twijfelen. Immers uit de jaarlijksche verslagen van de Kostprijscmissie van de Vereeniging van Directeuren blijkt, dat niet alle gekozene stations de voordeeligste bedrijfskosten kunnen aanwijzen en dat zij door andere wat economie betreft in de schaduw worden gesteld.

Ook aangaande watervoorziening, terreinkosten, centrale ligging, reeds gemaakte bouwkosten en bedrijfszekerheid zijn de uitverkoren Centrales zonder nadere bewijsvoering niet de meest daartoe aangewezenen te achten.

Wanneer men vervolgens de kosten van 125 miljoen verneemt, die noodig zullen zijn om de nieuwe voorziening tot stand te brengen, dan vindt men in het rapport niet welk gedeelte voor nieuwe voorzieningen en welk gedeelte voor zuivere concentratie der bestaande voorziening noodig zijn. Men mag evenwel aannemen, dat 100 miljoen voor zuivere concentratie worden besteed. Dit wil zeggen, dat de concentratie een jaarlijksch voordeel moet brengen door verbeterde bedrijfsuitkomsten van rond 10 miljoen gulden, wil zij tenminste den kostprijs van de electriciteit niet nadeelig beïnvloeden. Bij afgifte van een milliard K.W.U. per jaar zal deze besparing wel te bereiken zijn, maar men mag ook verwachten, dat een debiet van een milliard K.W.U. met inbegrip van het noodige voor het geëlectriceerde spoorwegbedrijf nog in geen 10 à 15 jaren in ons land bereikt wordt.

Vóór dien tijd zal men derhalve binnen de grenzen van 10 miljoen per jaar steeds kleiner wordende verliezen lijden, die vooral in den beginne op het stroomverbruik van de industrie zullen drukken.

Door ontijdige concentratie zou men de industrie, die thans zeker een moeilijken tijd tegemoet gaat er toe kunnen brengen zich weder aan de openbare electriciteitsvoorziening te onttrekken door het opnieuw bouwen van eigene inrichtingen voor hare beweegkracht, want voorloopig zou zij mede hebben te betalen aan de algemeene landsvoorziening, die terecht door het Rijk wordt beoogd, maar die buiten de belangen van de industrie ligt.

Men dient derhalve tevoren de vraag tot eene oplossing te brengen of men niet economischer handelt met het electriciteitsverbruik zoover te laten doorgroeien totdat de kosten van concentratie nagevoeg kunnen worden gedragen door het optredende debiet zelf.

Men kan slechts wenschen, dat noch Regeering noch Wetgevende Macht ter wille van de zoo aantrekkelijke grootheid van de plannen zelve tot stappen overgaat, die niet van meerdere kanten zijn gezien en waarvan vooreerst belangrijke nadeelen zijn te wachten.

Wanneer men aan de hand van het rapport van de Commissie, dat daarvoor ongetwijfeld voortreffelijke hoedanigheden bezit, voortbouwt, nader regelt, toetst en wijzigt en meerdere belanghebbenden raadpleegt, dan zal men vermoedelijk meerdere economische voordeelen bereiken, dan bij de plotselinge begin-uitvoering in een allerongunstigsten tijd zoals de Commissie die voorstaat.

Ir. A. BLOMHERT.

Dordrecht, 30 Januari 1920.

DE REPUBLIEK DUITSCH-OOSTENRIJK EN HAAR ECONOMISCHE POSITIE IN 'T VERLEDEN EN HEDEN. II.

Bevolkingselementen. De natuurlijke voortbrengselen van het tegenwoordig Oostenrijk waren in de oudheid en de middeleeuwen voornamelijk de delfstoffen. Daardoor was dit gebied bovenal aantrekkelijk voor de Duitschers, die van nature voor mijnbouw en nijverheid waren aangewezen, terwijl Slaven en Hongaren, die hoofdzakelijk aan akkerbouw en veeteelt

zich wijdde, in de grootere vlakten zich vestigden. Wij wezen bij de beschouwing van Bohemen reeds op dit verschil tusschen Tsjechen en Duitschers. Hiermede wordt verklaard, dat in de Alpen-landen van het tegenwoordig Oostenrijk het Deutsche element zich blijvend vestigde. De Duitschers vormden in Oostenrijk boven de Enns bijna 99 pCt., in Oostenrijk beneden de Enns bijna 96 pCt., in Karinthië 78,6 pCt., in Tirol (zoals het was vóór den oorlog) ruim 57 pCt., in Stiermarken 70,5 pCt. en in Salzburg 99% pCt. van de totale bevolking. Langs de naar het Noorden geopende rivierdalen drongen de Duitschers van Alemannischen- en Beierschen stam in de Alpen door, terwijl de oude Rhaetische en Keltische bevolking er allengs vërdween. In de Oostelijke landen stuitte de Duitschers op de Slowenen, die reeds vóór de zesde eeuw uit het Oosten kwamen en langs de naar het Oosten opene zijde van de Alpen waren doorgedrongen in het Save- en Drave-gebied, zelfs over de Noordelijke waterscheiding, zoals enkele sporen aantoonen. Langen tijd duurde de strijd tusschen de heidensche Slowenen en de christelijke Beieren. Doch de Duitschers waren krachtiger en wisten de overhand te verkrijgen, voerden een proces van germanisering door. In de zesde eeuw begon de binnenkomst der Duitschers in het Rhaetische en Romaansche Tirol; de Allemannen trokken naar het Boven-Inndal, de Beieren naar het Beneden-Inndal, terwijl de Brennerpas hen naar het Zuiden voerde, waar in het Ultenerdal, Sarndal en Passeierdal nog overblijfselen van hen worden gevonden. Waar de Duitschers in menigte optraden, werd het oorspronkelijk Rhaetische volkelement verdronken of loste het zich op in de Duitschers. Hierdoor zijn de Duitschers in deze Alpen van gemengde afkomst; in de Oostelijke dalen zijn veel Slavische, in Tirol veel Rhaetische elementen er in opgenomen. In verschillende dalen bestaan zelfs de bewoners geheel uit geermaniseerde oerbewoners, zoals in Vintschgau (het bovendal van de Etsch). Het zuiverst van bloed zijn de Duitschers in het Noordelijk voorland der Alpen en de daaraan grenzende bergdalen. Dezen zijn het langst onder bestuur der Habsburgers vereenigd geweest, wat niet weinig er toe bijgedragen heeft hen tot de echte Deutsche Oostenrijkers te maken. Dit neemt niet weg, dat zich hier ook in de onderscheidene territoria bijzondere volkstypen gevormd hebben, zoodat men Oostenrijkers, Stiermarkers (Steirer), Karinthiërs, Tirolers en Vorarlbergers kan onderscheiden. De natuurlijke scheidingen door bergketens heeft de bewoners in vele dalen geïsoleerd, en daardoor nog tot een eigen karakter ontwikkeld.

De Deutsche elementen in dit gebied werden vooral versterkt nadat de Deutsche Keizer Otto I in 955 de uit het Oosten opdringende Hongaren op het Lechveld bij Augsburg verslagen had, en hij in de Oostmark aan den Donau het Deutsche gezag weer herstelde, dat daar reeds door Karel den Groote gevestigd was geweest. Die Oostmark (= het Oostelijk grensgebied van Deutschland) werd in 996 in stukken „Ostarrichi" genoemd, een markgraafschap, dat de oorsprong werd van den Oostenrijkschen staat. Deze Oostmark kwam met Stiermarken, Karinthië en Krain in 1276 in bezit van Rudolf van Habsburg, Duitsch Koning, die in de Oostenrijksche landen zijn stamhuis vestigde en van daaruit de macht van zijn Huis ontwikkelde. De vorsten uit de dynastie van het Huis van Habsburg, die tot den laatsten tijd in Oostenrijk regeerden, wisten in den loop der tijden door met staatkundig doel gesloten huwelijken zoowel als door veroveringen hun gezag uit te breiden, en daardoor andere volken, voornamelijk van Slavischen en Magyaarschen stam, onder den scepter der Habsburgers te brengen tot den Oostenrijksch-Hongaarschen staat. Het rijk, dat in 1282 nog slechts ongeveer 1000 vierk. G.Mijlen besloeg, had in 1521 een uitgestrektheid van 2100 G.M², in 1740 van 10.000 G.M², verkreeg in 1815 een oppervlakte van 11.337 G.M². en in 1878 van 12.300 G.M².

Op dit gebied drukte het gezag der Duitschers in het eigenlijk Oostenrijk, door den zetel van het hof, alhier, en door de nationaliteit van den vorst en de cultuur, wel niet den stempel der eenheid van taal en gebruiken, maar dan toch van het staatsgezag naar buiten.

Economisch-geographische positie. Waardoor kon dit gedeelte van het rijk zulk een macht verwerven? Waardoor kon Weenen zulk een aanzienlijke stad worden? De belangrijkste factor, die het historisch proces tot stand bracht, was de invloed van den Donau op de volkenbeweging in den loop der tijden.

De Donau met zijn vallei was in de oudste tijden de natuurlijke weg geweest, waarlangs vele volkenstroomen uit het Oosten zich bewogen naar het Westen. In den tijd van de heerschappij van de Romeinen werd de Donau een grensrivier tot verdediging van het Rijk, en hield de volkenbeweging langs den Donau op. Doch bij het verzwakken van de macht der Romeinen begon de beweging Oost-West langs den Donau opnieuw, en verloor de rivier haar beteekenis van grens. Hunnen, Avaren, Slaven, Magyaren en Turken volgde de baan der grootsche rivier naar het Westen, waar zij eindelijk gestuit werden door de Westersche volken. En omgekeerd volgden, bij de tochten naar het Oosten, de Franken onder Karel den Grooten, de Bajovaren, die Oostenrijk koloniseerden, de Kruisvaarders op den weg naar Konstantinopel en later de legers tot bestrijding der uit het Oosten voortdringende Turken, den Donau stroomafwaarts.

Zoo was de Donau de lijn van de migratie der volken en van de beweging der legers in den strijd tusschen West en Oost. Maar in vreedstijd was ook de Donau de verkeersweg, waarlangs de uitwisseling der producten van het Oosten met het Westen kon geschieden.

In dezen tijd had de vorming van staten aan beide oevers der rivier plaats, als gevolg van de voordeelen der economisch-geographische positie. De Donau was nu niet meer de grensrivier, maar de zijstroom van den Donau, veelal ingesloten door rotsige oevers, waren daarvoor aangewezen. Zoo ontstonden de Oostenrijksche vorstendommen tusschen de Leitha en de Enns, tusschen Enns en de Salzach.

In de middeleeuwen verkeerde de Midden-Donau in een gunstige economisch-geographische positie als een bemiddelingsgevest tusschen het Oosten en het Westen, tusschen de volken met een Oostersche cultuur en die met Westersche begrippen. Daaraan ontleenden de Oostenrijksche marken en later de vorstendommen, hun beteekenis. Het was nog in den tijd, toen de Indische waren over land aan de Middellandsche en Zwarte Zee kwamen en gedeeltelijk over en langs den Donau hun weg vonden naar het Westen. Een bemiddelend handelscentrum op die verkeersroute was een noodzakelijkheid en moest wel ontstaan. Dit kon zich niet ontwikkelen in de Hongaarsche vlakten en de lager langs den Donau gelegen landen, waar Turken en Hongaren voortdurend tot onzekerheid en strijd aanleiding gaven. Eerst Oostenrijk vormde een meer veilige voorpost van het Westen aan den Donauweg naar het Oosten. En hier was het oude plaatsje Vindobona, eigenlijk oorspronkelijk een nederzetting der Kelten, later een Romeinsch municipium, dat tot beheersching van den Donau diende, vervolgens de residentie was van de Habsburgsche dynastie, de aangewezen plaats. Door de bevestiging der stad was de veiligheid hier meer verzekerd, en het vorstenhuis schonk aan de residentiestad verschillende economische voordeelen, behalve die, welke aan de vestiging van het hof onmiddellijk verbonden waren. Bij de uitbreiding der macht van de Habsburgers werd Weenen het regeeringscentrum van een uitgebreid gebied, en daardoor verkreeg de cultuur en de geest van Weenen invloed in alle landen van het rijk.

Maar de groote ontwikkeling der stad was niet alleen aan de vestiging van het hof te danken. De

handel van het Oosten met het Westen en omgekeerd vond hier zijn veiligste centrum. Weenen was een markt van Oostersche waren, die het Westen hier kon vinden. En tegelijkertijd kruiste hier de handelsweg van de Adriatische Zee door de vallei der Mur over de Semmering en langs de Leitha den Donau, om verder langs de March door Moravië in de richting van de Noordzee en Oostzee te loopen. Daardoor gaf de positie van Weenen in alle richtingen economische betrekkingen. Wel werd soms, tijdens aanvallen van Hongaren of Turken, de handel van Weenen meer naar het Westen verplaatst, naar Enns, Passau of Regensburg, maar dit was tijdelijk en als er rust kwam gaf de economisch-geographische positie aan Weenen weer den voorrang op handelsgebied. Zoo bleef deze stad een voorpost van Europa naar het Oosten, een bemiddelend van Oostersche en Westersche cultuur en een uitwisselingsplaats der wederzijdsche producten.

Niet alleen werd Weenen een groote handelsstad, het werd door het hof ook een luxestad. „Er is maar een Keizerstad, maar een Weenen,” roemde de Oostenrijker steeds vol trots. Weenen werd aldus een groot-sche stad, met schoone paleizen, met een trotsche hofburcht, en met zijn eerwaardige St. Stephanuskerk.

Weenen is gebouwd tusschen de lage uitloopers der Voor-Alpen en den Donau, die hier in armen verdeeld is, waarvan er een door de stad loopt, terwijl een klein stroompje „Wien”, rechthoekig door de stad en den Donau uitmondt. Aan den rand van het Weener bekken gelegen, waar het bekken der Moravische March met dat van den Donau samenvalt, ligt de stad in een vruchtbare landstreek, terwijl de eigenlijke bevaarbaarheid van den Donau voor grootere schepen hier begint. Door de gunstige ligging is Weenen een belangrijke handels- en industriestad geworden. In 1754 telde Weenen 154.400 inwoners, in 1800 247.000 inwoners, zoodat het Berlijn (172.000) en St. Petersburg (220.000) toen overtrof. Weenen groeide aan tot 2.030.000 inwoners in 1910 en werd alleen door Londen (4,5 mill.), Berlijn (2,07 mill.), Parijs (2,8 mill.) en New York (4,7 mill.) overtroffen, zoodat het de vijfde stad der wereld was.

De nijverheid van Weenen is veelzijdig en heeft zich ook uitgebreid over het Weener bekken. Textielnijverheid, vooral katoen en zijde, doch ook wolindustrie, kantfabricage, passementerie, confectiebedrijven, kunstbloemfabricage, linnen- en hennepindustrie en jutenijverheid wordt er gevonden. Verder metaalindustrie, machinebouw, horlogefabricage, wapensmederij, elektrische-industrie, bierbrouwerij, enz.

Maar nog meer dan door de nijverheid is Weenen door den handel het economisch centrum van Oostenrijk. Weenen (en daarmede Oostenrijk) is niet opgekomen als wereldstad door de productie in het gebied van het tegenwoordig Oostenrijk, maar door de vereeniging der landen in den vroegeren Oostenrijksch-Hongaarschen staat. Elk der deelen leverde aan Weenen, hetzij voedsel of grondstoffen en enkele fabrieken. Vóór den oorlog was Hongarije reeds de groote leverancier van voedsel voor de landen, die behoorden tot het toenmalige Oostenrijk. Dat blijkt uit de statistiek van het invoersaldo der Oostenrijksche landen en het verkeer met Hongarije. In 1913 bedroeg dat invoersaldo uit Hongarije in Oostenrijk een waarde van 112,7 mill. Kr. voor tarwe, van 45,0 mill. Kr. voor rogge, van 34 mill. Kr. voor gerst, 18,7 mill. Kr. voor haver, 23,5 mill. Kr. voor mais, d.i. totaal voor granen 235,2 mill. Kr. Verder aan meel en maalproducten 245,9 mill. Kr., aan rijst 10,5 mill. Kr., aan boonen 3 mill. Kr., aan runderen 143,2 mill. Kr., aan varkens 128,9 mill. Kr., aan schapen, geiten enz. 2,9 mill. Kr., aan melk 10,7 mill. Kr., aan eieren 16,3 mill. Kr., aan natuurboter 6,7 mill. Kr., aan vet 15,6 mill. Kr., aan spek voor 9,9 mill. Kr., aan margarine voor 2,7 mill. Kr., aan wijn voor 27 mill. Kr.

Nu geschiedde deze invoer uit de Hongaarsche landen wel niet uitsluitend naar het tegenwoordig Oostenrijk, maar zeker toch voor een groot gedeelte. En het valt derhalve zonder tegenspraak aan te nemen, dat Hongarije de groote leverancier van de noodzakelijkste voedingsmiddelen voor het vroegere Oostenrijk-Hongarije was. Zelfs kon het daarin nog niet steeds geheel voorzien, maar had het rijk van vele voedingsartikelen nog een grooteren invoer dan uitvoer.

En nu was bij het eind van den oorlog Hongarije zelf geheel beroofd van allen voorraad, werd de bodem in dit land nog niet volledig weer bebouwd, leed men ook hier honger. Daarenboven werd Hongarije van Oostenrijk gescheiden en het stond er zelfs niet vriendelijk naast. Ook Bohemen en Moravië, met veel landbouw, waren van Oostenrijk gescheiden en vervreemd, zoodat ook deze gewesten niet aan de vroegere Keizerstad leverden. En het buitenland leverde evenmin; zelfs maakte de valuta-verhouding den vrijen invoer schier onmogelijk. Zoo werd Oostenrijk afgescheiden van zijn voedingsgebieden en de wereldstad lag geblokkeerd, zonder eigen bronnen, zonder toevoer van elders. Daardoor moest die schoone en vroeger rijke stad wel door den vreeselijken honger bedreigd worden. En het is te vreezen, dat de toestand, waarin thans Weenen verkeert, geen tijdelijke is, maar dat door de politieke verhoudingen, welke aan den Donau geschapen zijn door den vrede, Weenen nog herhaaldelijk in zijn bestaan bedreigd zal worden. Weenen is opgekomen als hoofdstad en handelscentrum van een groot rijk, is daarvan de uitdrukking. Maar het Weenen van thans is een afhankelijke stad, afgesloten van de voedingsbronnen, schier van alle.

De verdeling der monarchie is op een zoo willekeurigen grondslag, en met zooveel miskenning der toestanden geschied, dat de afzonderlijke deelen op zichzelf niet kunnen bestaan. Dit geldt evenzeer voor Hongarije en voor Tsjecho-Slowakije als voor Oostenrijk, maar voor dit laatste land het meest. Oostenrijk biedt op zichzelf slechts middelen van bestaan voor dorpen en kleine landelijke stadjes. Door een vierhonderdjarige samenleving waren hier tusschen de deelen economische betrekkingen ontstaan, waardoor zij elkander vrijwel aanvulden, zij het ook nog niet voldoende voor de ontwikkeling, die hier het leven had verkregen. De economische betrekking had de totstandkoming van een staatkundigen band onder de Habsburgsche dynastie bevorderd, hoewel die staatkundige eenheid niet door de bevolkingselementen en de geographische ligging der deelen ten opzichte van elkander gerechtvaardigd was. Daardoor ontstond de politieke tegenstelling der deelen van het rijk en hierbij verloor men de belangen bij een economische eenheid te veel uit het oog. En bij het voorschrijven van den vrede aan Oostenrijk werd daarop in 't geheel niet gelet.

Waardoor zal Weenen kunnen gered worden en Oostenrijk zich herstellen? Alleen door de afgesneden deelen grootendeels, althans economisch, weer met elkander in betrekking te brengen, zoodat zij elkander steunen in den strijd om het bestaan. Staatkundige hereeniging zal niet mogelijk en wenschelijk zijn. Aansluiting bij Duitschland is door het vredesverdrag helaas! verboden. De aaneensluiting van Tsjecho-Slowakije, Hongarije, Joego-Slavië en Oostenrijk tot een economischen Donaubond, zal misschien de beste oplossing van dit belangrijk vraagstuk zijn. Die landen hebben elkander in vele opzichten noodig tot herstel van de welvaart. Een gezond economisch leven is in de toekomst alleen denkbaar als tusschen de gescheiden deelen vrijheid van handelsverkeer wordt gewaarborgd, en als ook van de haven van Triëst weer gebruik kan worden gemaakt.

H. BLINK.

Den Haag.

DE SUIKERHANDEL IN 1919. II.

Na Cuba is Java het grootste rietsuiker exporteerende land. Weliswaar is de oogst van 1919 tengevolge van den, onder den druk der toenmalige groote, bijna onverkoopbare voorraden verminderden aanplant kleiner uitgevallen dan in de voorafgaande jaren, doch planters werden daarvoor ten volle gecompenseerd door de betaalde mooie prijzen. De in 1918 opgerichte Vereeniging van Java-suiker-Productenten, ten doel hebbende den verkoop in ééne hand te houden, bleef ook gedurende het afgelopen jaar bestaan en werd eerst voor oogst 1920 en daarna ook voor oogst 1921 verlengd. Hierbij zijn bijna alle suikerfabrieken op Java aangesloten.

In het begin van 1919 werd suiker uit den nieuwen oogst verhandeld op basis van f 14 voor Superieur, i.e. witte suiker No. 25 e.h., f 13 voor suiker No. 16—20, en f 12,75 voor No. 12—14, z.g. Muscovados. Succesievelijk werden de verkoopprijzen in overeenstemming met de toenemende vraag verhoogd en bedroegen die bij het binnenkomen van den nieuwen oogst in Mei reeds ruim f 20 per pikol voor Superieur. Daarna werden de verkooplimes geleidelijk verder verhoogd, totdat ten slotte de restanten verkocht konden worden tot f 35,50 voor Muscovados. Bij het einde van het jaar werd voor disponibile partijen Superieur f 47 betaald en is eene dergelijke rijzing geheel onbekend in de annalen der suikerindustrie.

De Java-oogst heeft opgeleverd 1.340.000 ton tegen 1.788.000 in 1918 en bedraagt de door de Vereenigde Productenten behaalde doorsnee prijs f 17,50 per pikol kristal, tegen f 8,61 in 1918. De afschepingen konden zonder eenige stoornis plaats hebben en vonden hun weg naar vele nieuwe afzetgebieden, zooals blijkt uit den volgende, van de Handels-Vereeniging te Batavia gepubliceerden staat van de suikerafschepingen van 1/1 tot 31/10 gedurende de 3 laatste jaren:

	1917 ton	1918 ton	1919 ton
Holland en Holland v. orders	—	—	18.657
Engeland	173.455	71.055	294.358
Frankrijk	28.729	27.135	80.479
Zwitserland	—	—	6.635
Rusland en Finland	—	—	8.298
België	—	—	4.917
Zweden	—	—	9.666
Noorwegen	10.122	17.001	58.589
Italië	—	2.950	25.290
Spanje	—	—	11.506
Griekenland	—	7.155	8.371
Roemenië	—	—	3.984
Turkije	—	—	23.694
Egypte	—	—	6.202
Suez	6.027	23.515	2.800
Port-Saïd en P. S. voor orders	12.197	12.001	55.660
America (Atl. haven)	—	—	7.042
San Francisco	10	—	—
Vancouver	—	—	11.000
Argentinië	—	—	5.284
Singapore	119.508	170.841	61.597
China	2.745	16.976	11.252
Hongkong	115.764	235.821	179.689
Japan	59.657	185.115	284.311
Britsch-Indië	269.334	271.864	254.530
Australië	20.749	96	75.265
Siam	21.366	1.719	105
Diversen	—	182	—
Totaal	863.683	1.055.426	1.509.181

De totale verschepingen in de verschillende maanden van het jaar vergeleken met 1918 waren als volgt:

	1919 ton	1918 ton
Januari	199.000	88.000
Februari	196.000	87.000
Maart	129.000	47.000
April	103.000	37.633
Mei	77.000	136.000
Juni	126.000	95.000
Juli	142.000	108.000
Totaal	972.000	598.633

	1919	1918
	ton	ton
Augustus	972.000	598.633
September	210.000	149.000
October	125.000	167.560
November	193.000	140.000
December	160.000	220.000
December	150.000	141.000
Totaal	1.810.000	1.416.193

De voorraden op Java waren aan het einde van het jaar zeer klein en nagenoeg geheel verkocht voor afscheep gedurende Januari/Maart.

In het begin van het jaar verkeerden de Producenten nog lang in onzekerheid over de plannen der Nederlandsch-Indische Regeering ten opzichte van eene gedwongen inkrimping van den suikeraanplant voor oogst 1920. Gelukkig werd van een dergelijken maatregel met de daaraan verbonden verstrekkende economische gevolgen afgezien en de suikerfabrieken met hunne aanplantingen vrijgelaten. De aanplant voor 1920 bedraagt ten slotte 14,6 pCt. meer dan voor 1919, is echter nog steeds 3,7 pCt. beneden oogst 1918. Het rendement bedroeg in 1919 112,4 pic. suiker per bouw, tegen 125,29 pic. in 1918 en 130,5 pic. in 1917.

Een opmerkelijk feit is de enorme vlucht, die het Japansche element op het gebied van den suikerhandel op Java in de beide laatste jaren genomen heeft. Successievelijk hadden Japansche firmas kantoren op Java opgericht en terwijl zij vroeger de benodigde suiker slechts door bemiddeling der op Java gevestigde Europeesche export firmas kochten, brachten zij, naarmate hun door de planters dezelfde faciliteiten en hetzelfde crediet verleend werd als aan de Europeesche exporteurs, gaandeweg hunne biedingen bij de producenten direct uit. Aan de onoordeelkundige groote verkoopen tot lage prijzen door de jeugdige Producenten-Vereeniging in 1918 verdienden de Japansche koopers schatten. Daarbij kwam, dat in dien tijd en gedurende het geheele jaar 1919 de disponibile scheepsruimte hoofdzakelijk door Japansche reederijen geleverd werd, die, in tegenstelling met de reederijen in andere landen, eene zeer nationale politiek volgen en aan Japansche firmas de preferentie op hunne scheepsruimte geven. Zoo kon het gebeuren, dat de Japanners niet alleen voor het toenemende suiker- verbruik in Japan en China, maar ook in de Europeesche afzetgebieden, vooral in de Zuid-Europeesche staten, het leeuwenaandeel in de suikervoorziening konden verkrijgen. Van oogst 1919 werd dan ook het grootste gedeelte aan Japansche firma's verkocht. Als gevolg van een en ander vestigden zich op Java de groote Japansche bankinstellingen en wordt een groot gedeelte van den Java-suikeroogst nu door deze banken gefinancierd. De economische gevolgen van deze ontwikkeling moeten niet onderschat en tijdig onder het oog gezien worden. Door deze toenemende vraag van Japansche zijde verminderde ook de beteekenissen der Londensche markt voor Javasuiker. Die markt had toch reeds veel ingeboet door het langzame en onbetrouwbare telegrafische verkeer gedurende het geheele afgelopen jaar, de sterke fluctuaties in den Sterlingkoers en de charter-moeilijkheden, doch zouden deze nadeelige invloeden na verloop van tijd wel weer kunnen verdwijnen.

Uit den Java-oogst 1920 kwamen, nadat eenige onafhankelijke suikerfabrieken het een en ander verkocht hadden, de eerste belangrijke verkoopen door de Vereenigde Producenten einde Juli tot stand en wel tot de door verkoopers daarvoor vastgestelde limites van f 32 voor Superieur, f 31 voor No. 16 en hooger, f 30,50 voor Muscovados. Deze verkoopen gingen gedurende de tweede helft van het jaar geregeld door en waren ook in dit geval in hoofdzaak Japansche firmas de koopers, waarbij in de meeste gevallen onmiddellijk een bankcrediet, hoofdzakelijk natuurlijk van Japansche banken, geopend werd. Aan het einde van het jaar waren ruim 12 miljoen picols door de V.J.P. verkocht en werden toen de prijzen

verder verhoogd tot resp. f 35, f 32 en f 31,50. De Nederlandsch-Indische Regeering kocht 1½ miljoen picols witte suiker tot f 32 ter voorziening in het verbruik op Java en omliggende eilanden, terwijl zij op een verder dergelijk kwantum de preferentie heeft. Lange onderhandelingen werden met de Regeering gevoerd over hare plannen tot het heffen van een uitvoerrecht resp. extra-suikerbelasting, die ten slotte tot eene voor de betrokken partijen aanneembare regeling leidde.

De opbrengst der overige koloniale suikerlanden blijkt uit het volgend overzicht van Willet & Gray met hun ramingen van de suikeroogsten der wereld:

Bietsuiker.		
	1919/20	1918/19
	ton	ton
Europa.		
Duitschland	1.300.000	1.411.900
Tschecho Slowakije	750.000	700.000
Frankrijk	150.000	110.096
België	125.000	75.000
Holland	250.000	173.000
Rusland	350.000	700.000
Zweden	140.000	119.000
Denemarken	130.000	130.000
Italië	150.000	100.000
Spanje	120.000	135.000
Zwitserland	4.000	4.000
Totaal in Europa	3.469.000	3.658.432
Amerika.		
Vereenigde Staten	850.000	674.892
Canada	20.000	22.300
Totaal Bietsuiker	4.339.000	4.355.624
Rietsuiker.		
Noord-Amerika.		
Louisiana	125.000	250.802
Texas	2.000	3.125
Portorico	400.000	375.000
Hawai-eilanden	560.000	535.000
West-Indië.		
St. Croix	12.000	9.000
Cuba	4.300.000	4.000.000
Britsch West-Indië.		
Trinidad	65.000	47.850
Barbados	70.000	80.000
Jamaica	50.000	40.000
Antigua	12.000	10.000
St. Kitts	10.000	10.000
Andere eilanden	10.000	10.000
Fransch West-Indië.		
Martinique (uitvoer)	30.000	30.000
Guadeloupe	25.000	25.000
San Domingo	180.000	158.309
Haiti	5.000	3.300
Mexico	40.000	40.000
Centraal-Amerika	30.000	30.000
Zuid-Amerika.		
Demerara (uitvoer)	100.000	93.902
Suriname	12.000	8.000
Venezuela (uitvoer)	18.000	15.000
Ecuador	7.000	7.000
Peru	250.000	250.000
Argentinië	250.000	130.266
Brazilië	175.000	260.000
Totaal in Amerika	6.738.000	6.421.554
Azië.		
Britsch-Indië	2.800.000	2.337.000
Java	1.300.000	1.749.408
Formosa en Japan	300.000	415.678
Philippijnen	200.000	150.000
Totaal in Azië	4.600.000	4.652.086
Australië	275.000	226.000
Fidschi-eilanden (uitvoer)	60.000	80.000
Totaal in Australië en Polinesie	335.000	306.000
Afrika.		
Egypte	90.000	82.000
Mauritiüs	242.000	252.772
Reunion	50.000	50.000
Natal	150.000	144.000
Mozambique	50.000	50.000
Totaal in Afrika	582.000	578.772
Europa.		
Spanje	6.000	6.618
Totale Rietsuikerproductie	12.261.000	11.965.030
Totale Wereldsuikerproductie	16.600.000	16.320.654

De ramingen van de Europeesche landen zijn veelal te hoog aangenomen, b.v. Duitschland moet met minstens 550.000 ton, Tsjecho-Slowakije met 100.000, Nederland met 50.000 ton verminderd worden, tezamen dus 700.000 ton. Trekt men verder nog de oogst van Britsch-Indië af, die niet in de statistiek behoort omdat die geheel in het land blijft en nauwelijks invloed uitoefent op den import in Britsch-Indië, dan komen wij tot de volgende cijfers voor de

	1919/20	1918/19
Totale wereldproductie	13.100.000	13.983.654 ton.

waardoor de door Willet & Gray in uitzicht gestelde vermeerdering in een aanmerkelijk deficit veranderd wordt.

Volledigheidshalve volgen hier nog de zichtbare voorraden, zooals F. O. Licht die het laatst opgaf:

	1919 tons	1918 tons	1917 tons
Duitschland 1 Sept.	217.798	290.278	322.991
Oostenrijk 1 „	230.000 ¹⁾	200.000 ¹⁾	250.000 ¹⁾
Frankrijk 1 „	7.891	10.416	26.860
België 1 „	28.000	42.000	51.000
Nederland 31 Dec.	81.878	70.081	136.515
Engeland 31 „	325.028	396.694	214.723
Totaal Europa	890.595	1.009.469	1.001.909
Ver. St. van N.-A. 24 Dec.	20.544	11.387	5.949
Cubahavens 22 Dec.	41.508	22.699	34.084
Totaal	952.647	1.043.555	1.041.942

¹⁾ Raming.

Hierbij moet nog in aanmerking genomen worden, dat er in de laatste jaren belangrijke voorraden op Java en andere koloniën op verscheping wachtten, terwijl einde 1919 die voorraden niet meer bestonden.

De statistieke positie van het artikel mag dus als bijzonder krachtig worden beschouwd, doch bij de reeds zoozeer opgedreven prijzen en den ongunstigen algemeen economischen toestand rijst de vraag of de hoog niet reeds te strak gespannen zou kunnen zijn.

A. V.

DE TABAKSHANDEL IN 1919.

Op verzoek der Redactie heeft de heer F. M. v. E. het volgende overzicht van den tabakshandel in 1919 samengesteld:

Indien wij de gebeurtenissen in den tabakshandel gedurende 1919 de revue laten passeeren, dan valt in de eerste plaats te vermelden de opheffing van het Rijksbureau voor Tabak; weliswaar geschiedde deze eerst tegen 1 Januari 1920, doch reeds in Februari 1919 werd bekend gemaakt, dat nieuw aangevoerde partijen buiten de bemoeiingen van dit Bureau zouden vallen.

Verder werd eind April het vervoerverbod en eind Juli het uitvoerverbod voor ruwe tabak opgeheven, waarmede de naar buiten tredende werkzaamheden van het R. B. T. ten einde liepen.

In Februari kwam eindelijk in veiling het quantum dat — naar wij nog in ons vorig overzicht vermeldten — door alle houders van ruwe tabak ter beschikking van het Rijksbureau gesteld moest worden, groot circa 20.000 pakken. Van de zijde der sigarenfabrikanten bestond hiervoor — in verband met de ongunstige toestanden in hun bedrijf — zoo goed als geen belangstelling; het grootste deel werd echter tot betrekkelijk hoge prijzen voor de kerverij gekocht.

Verder werd in den loop van het jaar in verschillende veilingen gerealiseerd de 1918-er Inlandschoogst, waarop het R. B. T. destijds voor de binnenslandsche industrie beslag gelegd had. De verkoop hiervan bleek slechts met groote moeite en niet zonder zware verliezen mogelijk.

De eerste directe aanvoer uit de Koloniën na de langdurige gedwongen rust geschiedde per stoomschip „Kawi”, begin Februari van Java vertrokken.

Hierna volgden de aanvoeren elkaar regelmatig op, zoodat 16 Mei weder met de inschrijvingen begonnen kon worden, welke met de gewone onderbreking in

Augustus geregeld tot het einde van het jaar doorliepen.

In den beginne was de stemming vrij gunstig, mede tengevolge van geregelde vraag voor kerfdoeleinden; in de najaarsinschrijvingen begon echter de kooplust al spoedig af te nemen en tegen het eind van het jaar trad een verflauwing in de prijzen op, zoo groot als weinigen wel zoo spoedig verwacht zullen hebben.

Verschillende oorzaken werkten daartoe mede: in de eerste plaats natuurlijk de toestand in de centrale rijken, waarvan onze markt in zoo hooge mate afhankelijk is. Wel waren de Deutsche fabrikanten en handelaars door de *Detag* gemachtigd een bescheiden deel van hun contingent in Holland te koopen; het quantum hiervan was echter tegenover het voortdurende aanbod van niet veel beteekenis.

Tegen het eind van het jaar maakte bovendien de snelle daling in de koersen deze zaken nog moeilijker dan voorheen.

Een tweede oorzaak is te vinden in de buitengewoon groote verschepingen, die in het najaar plaats vonden; ieder die tabak van vorige oogsten in Indië had liggen — hetzij importeur of handelaar — had in den loop van het jaar slechts één ideaal, namelijk om deze naar hier verladen te krijgen. Dit geschiedde niet alleen uit zucht om de tabak hier zoo spoedig doenlijk te realiseeren, doch ook om de nadeelen, aan het verblijf in de tropen verbonden, zooveel mogelijk te ondervangen. Het gevolg was enerzijds een opdrijven der vrachten tot een exorbitante hoogte (voor eenige schepen werd een vracht uitkomend op ruim 20 cents per $\frac{1}{2}$ Kilo betaald) anderzijds een opeenstapeling van voorraden hier te lande, welke natuurlijk niet nalieten eveneens een druk op de markt uit te oefenen, vooral toen men eind December, een tijdstip dat zelfs in normale jaren voor inschrijvingen weinig geschikt geacht wordt, nog een paar groote inschrijvingen annonceerde.

Verder werden de zaken in het bezette gebied tegen het eind van het jaar eveneens veel moeilijker en hielden ten slotte nagenoeg geheel op, in de eerste plaats door de valuta, vervolgens ook omdat daar toen reeds dagelijks de invoering van den „Goldzoll” verwacht werd, welke een eind zou maken aan den voorsprong dien men aldaar boven het onbezette Duitschland nog steeds had. Aangezien in het bezette gebied de bepalingen van de *Detag* niet van kracht waren, kon men daar geheel vrij koopen en werden in den herfst gedurende eenigen tijd zeer belangrijke zaken in deze streken afgesloten.

Wel werd in den loop van het jaar een groote post door de *Detag* gekocht, terwijl ook eenige regiezaken afgesloten werden; dit geschiedde echter ondershands zoodat hierdoor geen directe invloed op de markt uitgeoefend werd.

Voor de Sumatra kwam hier nog bij, dat uit alle partijen, welke aankwamen het Amerikaansch reeds op Deli verkocht was. Hierdoor werd het aanbod natuurlijk veel eentoniger, terwijl men de wrijving, welke anders steeds ontstaat door de kans om dit deel der partij aan de markt te verkoopen (waarvan men den invloed niet te licht mag schatten), thans eveneens miste.

Groote afnemers, welke de markt konden steunen bleven dan ook ontbreken. De kerverij, welke in den beginne meer op Java aangewezen was, dekte later zooals gewoonlijk weder een deel van haar behoefte met Amerikaansche soorten waarvan eveneens belangrijke quantums aankwamen.

Ten slotte sprak ook de uitval der tabak een woord mede: het bleek wel, dat verschillende partijen (vooral van den 1916-oogst) door het lange liggen in het warme klimaat toch meer geleden hadden dan de eerste aanvoeren hadden doen vermoeden en uit den aard der zaak werden deze gebreken thans ook breeder uitgemeten dan bij een willige markt geschied zou zijn. Te verwonderen valt het dus nauwelijks, dat het

hoe langer hoe moeilijker werd voor het voortdurende aanbod koopers te vinden.

In het geheel werden bij inschrijving aangeboden: 113.775 pakken Sumatra, 168.206 pakken Java, 58.699 pakken Zuid-Amerikaansche soorten.

Een belangrijk gedeelte dezer partijen behoorde tot reeds vroeger op levering verkochte oogsten en werd dus door den importeur voor rekening van de koopers ten verkoop aangeboden.

Overigens geven deze cijfers slechts een zeer onvolledig beeld van den totaal-omzet, daar een veel grooter deel der zaken dan onder normale omstandigheden thans ondershands pleegt te geschieden. Belangwekkende cijfers vindt men hieromtrent in de „Statistieken van den in- en uitvoer”, waaruit blijkt, dat in de eerste elf maanden van 1919 ingevoerd werden:

circa 39	miljoen Kilo's	Sumatra en Java.
„ 23	„	„ Noord-Amerikaansch.
„ 14	„	„ Zuid-Amerikaansch.
„ 6	„	„ Grieksch en Turksch.
„ 2½	„	„ Diversen (China, Britsch-Indisch, etc.)

Van Borneo vonden ook dit jaar geen directe aanvoeren plaats; de laatste oogsten van deze soort werden alle naar Engeland verkocht. Sinds September is in dit land van den vrijhandel een nieuw tarief der invoerrechten in werking getreden volgens hetwelk tabak uit de Britsche Koloniën (mits direct in Engeland aangevoerd) een preferentie geniet van 16 pence per Eng. lb. Onnoodig te zeggen, dat hierdoor de kans om van Borneo — of andere Engelsche Koloniën — aanvoeren hierheen te leiden veel kleiner geworden is, voor zoover althans de tabak niet voor het verbruik in Engeland geheel ongeschikt is, zooals met een deel der Britsch-Indische soorten het geval is.

Van den 1918-er Sumatra-oogst (geschat op 266.000 pakken) werd het Amerikaansch nog op Deli liggend verkocht ter directe verscheping naar Amerika. Inmiddels is door de verschillende Maatschappijen besloten het Amerikaansch van het gewas 1919 weder op de vroegere wijze naar Holland te verschepen en hier te verkoopen, terwijl reeds voordien het besluit tot een belangrijke inkrimping van het pakkenaantal — voorloopig voor de 1919- en 1920-oogsten — genomen was.

Het 1919-gewas wordt dan ook slechts op 153.000 pakken geraamd.

Beide besluiten zullen ongetwijfeld het hunne bijdragen om de zaken in deze soort weder in de goede banen te leiden.

Men hoopte tegen het eind van 1919 de restanten van de 1916- en 1917-oogsten van Deli verladen te krijgen, zoodat men daar dus nog te rekenen heeft met den 1918-oogst (waarvan inmiddels circa 30.000 pakken naar Amerika en ook reeds een deel naar Europa verscheept is) en den 1919-oogst.

Voor Java is het moeilijker eenigszins betrouwbare cijfers te geven. Waar men daar echter in elk geval rekening te houden heeft met een quantum van twee à drie oogsten, dat nog in Indië ligt, lijkt het zeer de vraag of uit de impasse, waarin men hier langzamerhand geraakt, spoedig een uitweg gevonden zal kunnen worden indien men ook daar niet, voor zoover dit althans doenlijk blijkt, tot eenige beperking in de productie tracht te geraken.

Zooals hierboven reeds vermeld, had de sigaren-industrie in den aanvang van het jaar met groote moeilijkheden te kampen en maandenlang heeft in dat vak een ongekende werkloosheid geheerscht.

Door de stagnatie in den export hadden nagenoeg alle fabrikanten groote voorraden van duur materiaal vervaardigde sigaren op lager, waarvoor tijdelijk de afzet geheel ontbrak. Toen later de belemmeringen van den uitvoer wat verminderden, is het den meesten gelukt deze voorraden — zij het vaak niet zonder verliezen — gaandeweg te liquideeren en in het najaar

was de toestand dan ook weder wat minder ongunstig geworden.

De sigarettenfabrieken waren een deel van het jaar overstelpt met export-orders; ook hier deden zich echter langzamerhand dezelfde moeilijkheden voelen, welke den afzet der ruwe tabak belemmeren, zooals de nieuwe maatregelen in het bezette gebied genomen, en boven alles de valuta-kwestie.

De kerverijen hadden in den beginne nogal wat te lijden door gebrek aan materiaal; toen hierin echter eenmaal verbetering gekomen was, hebben deze over het algemeen met succes kunnen werken.

F. M. v. E.

INDEX-CIJFERS.

Ook in Januari heeft de stijging van het indexcijfer verderen voortgang gehad. Het totaalcijfer bedroeg aan het eind van de maand 7768 punten, zijnde een vermeerdering van 404 punten vergeleken met het totaal aan het eind van December en van 2917 punten aan het eind van Januari 1919. Het procentuele cijfer bedraagt thans 353,1 tegen 334,7 einde December en 265,9 een jaar geleden.

Door den Nederlandschen lezer mag intusschen niet uit het oog worden verloren, dat bij den toenemend lagen stand van den sterlingkoers deze cijfers van dit koersverloop mede den druk ondervinden. Het in aanmerking nemen van deze koersdaling in verband met den guldenkoers vereischt eene omrekening, die in een der volgende nummers een plaats zal vinden.

Hieronder volgt de gebruikelijke — aan „the Economist” ontleende — tabel:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en goedm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oltien, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen Indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5)	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April „	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli „	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
1 October „	646	405	611½	472½	645	2780	126,4
1 Januari 1915	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
1 April „	840	427	597	644	797	3305	150,2
1 Juli „	818	428	601	624	779	3250	147,7
1 October „	809½	470½	667	619½	769½	3336	151,6
1 Januari 1916	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
1 April „	949½	503	796½	851	913	4013	182,4
1 Juli „	989	520	794	895	1015	4213	191,5
1 October „	1018	536½	937	858½	1073	4423	201,0
1 Januari 1917	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
1 April „	1346	610½	1226	834½	1283	5300	240,9
1 Juli „	1432½	652½	1441	841½	1278½	5646	256,6
1 October „	1221½	726	1509½	822½	1354½	5634	256,1
1 Januari 1918	1286½	686	1684½	839½	1343½	5845	263,2
1 April „	1244	744½	1760	850	1342½	5941	270,0
1 Juli „	1274	777½	1808	889½	1379	6128	278,5
1 October „	1271	780	1889	878½	1391½	6210	282,6
1 Januari 1919	1287	782½	1618½	828	1335	5851	265,9
„ Febr. „	1288½	782½	1596½	818	1310½	5796	263,8
„ Mrt. „	1285	782½	1502	844½	1294	5708	259,4
„ April „	1306½	752	1512½	912½	1290½	5774	262,4
„ Mei „	1310½	776½	1643	931	1327	5988	272,2
„ Juni „	1338	800	1741½	937	1371½	6188	281,3
„ Juli „	1339½	805½	1854½	1033½	1417	6450	293,2
„ Aug. „	1380	822½	1877½	1040	1383	6503	295,6
„ Sept. „	1399	817½	1979½	1047	1344	6587	299,4
„ Oct. „	1412	838	2123	1064	1358	6795	308,9
„ Nov. „	1427½	866	2202½	1093	1396	6985	317,5
„ Dec. „	1441½	881½	2442½	1145	1463½	7864	334,7
„ Jan. 1920	1461	857½	2702½	1211½	1535½	7768	353,1

Zooals men ziet is — evenals de vorige maand — de stijging van het totaalcijfer hoofdzakelijk veroorzaakt door de stijging in de groep „weefstoffen”, als gevolg van een hogere notering voor Egyptische katoen, in verband met een groote vraag uit Amerika. Bij de overige groepen zijn de prijzen van de verschillende artikelen vrijwel onveranderd gebleven of vertoonden een geringe stijging, de vermindering van de

groep „andere voedings- en genotmiddelen” staat in verband met de daling van de theeprijzen.

Kleinhandelsprizen. De verhoudingscijfers van verbruiksartikelen, in den handel gebracht door de Coöperatieve Winkelvereniging van „Eigen Hulp” te Amsterdam, Haarlem, Arnhem, Utrecht, Leeuwarden en 's-Gravenhage (voorheen E. H.); welke door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd worden, zijn de navolgende.

Artikelen	1913	1914	1915	1916	1917	1918	Oct. 1919	Nov. 1919
Boonen (bruine)	154	157	175	232	—	—	221	236
Erwten (groene)	157	143	160	230	—	—	187	200
Gort	113	116	142	165	—	123	239	—
Koffie	94	88	91	100	118	174	165	164
Margarine	127	99	102	110	122	136	155	155
Soda	83	83	117	267	—	—	217	200
Stijfsel	103	107	130	157	320	680	353	353
Stroop	100	100	125	161	179	193	200	204
Suiker (basterd)	89	91	105	115	116	120	—	211
„ (melis)	85	89	98	102	103	105	—	175
Thee	112	113	116	119	127	119	142	144
Vermicelli	121	128	203	207	—	—	310	310
Zeep (zachte)	87	87	121	158	—	—	308	308
Zout	80	80	90	90	110	190	160	160

De prijzen voor het jaar 1893 werden gelijk 100 gesteld.

AANTEKENINGEN.

Italië's gebiedsuitbreiding in Afrika.

— Het mag als bekend worden verondersteld, dat Italië langen tijd heeft gearzeld alvorens het wist aan welke zijde het recht was en wiens bondgenoot het dus zou worden in den strijd om de wereldhegemonie. Ten slotte bleek het aan de regeering in Rome, dat van de Entente veel meer beloften te verkrijgen waren dan van de Centrale mogendheden, zoodat daarmede Italië's standpunt was bepaald. Die beloften werden definitief in het (geheime) verdrag van Londen van 26 April 1915 vastgesteld. Met het bekende gevolg, dat de Entente ook dezen bondgenoot moest redden en dat men sedert voortdurend allerlei vernomen heeft omtrent Italiaansche aanspraken op allerlei gebieden en landstrekken. Ook de alleronverkwikkelijkste, oneenigheden over Fiume en Dalmatië dankt de wereld aan dit fameuze geheime verdrag van Londen.

Nog steeds echter — zelfs wanneer het juist zou blijken, dat er nu eindelijk een oplossing voor Fiume gevonden is — blijven er allerlei andere quaesties ter oplossing. Vragen op koloniaal gebied. Immers art. XIII van het Verdrag van Londen bevatte de navolgende bepaling:

Wanneer Frankrijk en Groot-Britannië hun koloniaal gebied in Afrika ten koste van Duitschland uitbreiden, zullen deze twee mogendheden in principe erkennen, dat Italië recht heeft op eenige billijke compensaties, speciaal wat betreft de regeling van de grensvragen der Italiaansche kolonies Eritrea, Somaliland en Libië en de aangrenzende kolonies van Frankrijk en Groot-Britannië.

Wat dit beteekent is duidelijk. Er was van Italië niet aan te nemen, dat het tot eenige krachtsinspanning op koloniaal gebied in staat zou zijn en dus zouden de beide andere Ententelanden, die van Italië's hulp veel verwachtten, zich zelf eenige opofferingen moeten getroosten. De navolgende bijzonderheden der thans gepresenteerde rekening ontleenen we in hoofdzaak aan de „Times”:

De Italiaansche kolonies, die voor een verbeterde grensregeling in aanmerking komen, zijn: a. Libië aan de Middellandsche Zee, begrensd door Tunis, Fransch Centraal Afrika en Egypte; b. Eritrea aan de Roode Zee, begrensd door den Soedan, Abessynië en Fransch Somaliland; c. Italiaansch Somaliland, aan den Indischen Oceaan, begrensd door Britsch Oost-Afrika, Abessynië en Britsch Somaliland. Hieruit blijkt, dat een uitbreiding van het Italiaansche

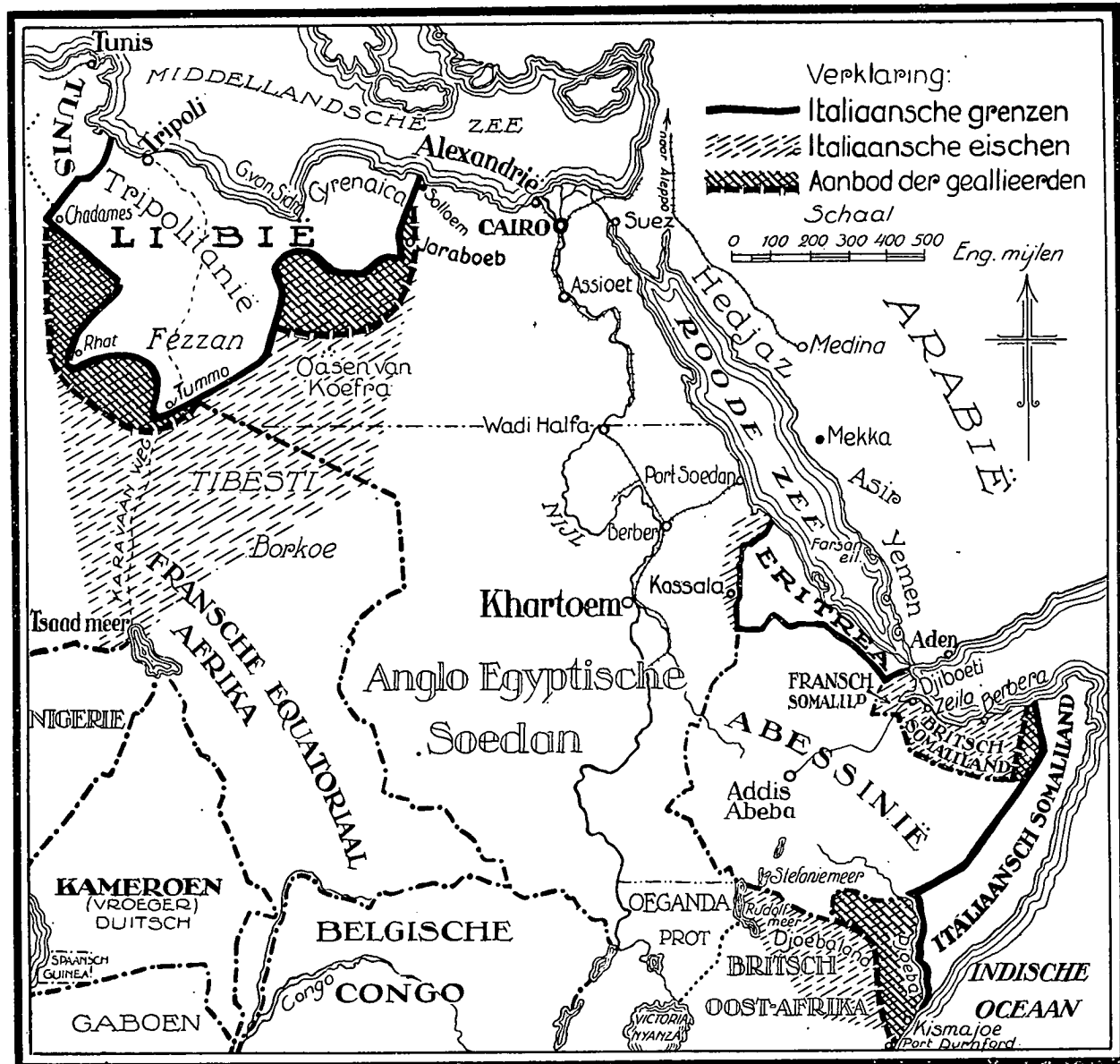
bezit alleen mogelijk is ten koste van Abessynië of van de Fransche en Engelsche bezittingen, wanneer wij Egypte een oogenblik als Britsch bezit mogen beschouwen.

De koloniale partij in Italië, die op het Koloniaal Congres in Napels en in de vergadering van de Vereniging voor Geografische en Handels-exploratie te Milaan speciaal aan het woord kwam, verlangde niet meer of minder dan het volgende: a. uitzetting der grenzen van Libië door de Sahara tot het meer Tsaad met inbegrip van Tibesti en Borkoe, terwijl het Italiaansch gebied verder ook de streken Koeffra en Jaraboeb, die den stam der Senoessi toebehooren, zou moeten omvatten en zich zou moeten uitstrekken tot de grenzen van den Anglo-Egyptischen Soedan. Wat Eritrea betreft, dit zou moeten worden vergroot met Kassala en omgeving, op kosten van den Soedan, terwijl bovendien geheel Britsch en Fransch Somaliland daaraan zouden moeten worden toegevoegd. Hierdoor zou een verbinding van Eritrea met Italiaansch Somaliland zijn verkregen, hetgeen op zijn beurt vergroot zou moeten worden met Djoebaland in Britsch Oost-Afrika. Verder maken de heeren van de koloniale partij ook nog aanspraak op een invloedssfeer in Yemen en op de Farsaneilanden, terwijl ten slotte het verdrag tusschen Engeland, Frankrijk en Italië tot verdeeling hunner invloeden in Abessynië van 1906 zou moeten worden opgeheven, zoodat voortaan Italië alleen recht zou hebben op handels- en politieke penetratie in Abessynië.

Tot zoover de rekening, die men verlangde, dat de Italiaansche regeering in Parijs en Londen zou voorleggen. Al te bescheiden is dit programma niet te noemen en het pleit dan ook voor het inzicht der regeering te Rome, dat zij geen oogenblik aan zoo iets exorbitants heeft gedacht. Vermoedelijk herinnerde zij zich beter dan de „Koloniale Partij”, welke moeilijkheden Italië nog niet zoo heel lang geleden in zijn zoogenaamde „eigen” bezittingen heeft ontmoet.

De regeering zelve had dan ook niet gedacht aan zulke eischen. Zij richtte hen hoofdzakelijk daarop, dat Italië zijn economische belangen in Abessynië beter tot hun recht zou kunnen doen komen en dat het de gelegenheid zou hebben de Senoessi beter in bedwang te houden. In verband hiermede had Italië dan ook bij de onderhandelingen, die aan het sluiten van het Verdrag van Londen voorafgingen, den afstand van de Fransche haven Djiboeti verlangd, die door een spoorlijn met Addis Abeba is verbonden. Frankrijk wilde daar evenwel niet van hooren, aangezien Djiboeti niet alleen de eenige Fransche haven voor Abessynië is, doch bovendien de eenige, waarover Frankrijk beschikt op den weg van het Suezkanaal naar Madagascar en Cochinchina. Vandaar dan ook, dat Frankrijk, nadat het eerst gepoogd had in art. XIII een uitdrukkelijke bepaling te laten opnemen, dat Fransch Somaliland nooit in aanmerking zou komen voor deze compensaties en nadat dit mislukt was, toch een uitdrukkelijk voorbehoud maakte ten opzichte van den afstand van Djiboeti. Italië zocht dus verder. Ook de (Britsche) havens Zeila en Berbera konden als toegangswegen naar Abessynië in aanmerking komen, al bestond er dan ook nog geen spoorwegverbinding. Hiertegen had Engeland bezwaar, omdat dit een nadeeligen invloed zou kunnen uitoefenen op de relaties tusschen Engeland en Abessynië en omdat de afstand van deze havens niet meer als „grensverbetering” kon worden beschouwd.

Hoe dan ook, men is er in geslaagd de Italianen te bewegen ook van dezen eisch af te zien. Er is thans evenwel een andere groep „compensaties” ontworpen, die waarschijnlijk voor alle partijen aannemelijk zullen blijken. In Libië bestond nl. tot dusver de toestand, dat de directe verbinding tusschen de belangrijke oasen Ghadames, Rhat en Fezzan-Tummo alleen mogelijk was over Fransch gebied. Dit zal nu ophouden, aangezien Frankrijk bereid is een strook

land af te staan, waarvan de grens van Ghadames in een boog tot bezuiden Tummo en door het noorden van Tibesti tot de grens van Fransch Centraal Afrika doorloopt. Bovendien is Frankrijk bereid tot een gemeenschappelijke spoorwegpolitiek in dit gebied en tot het aanbieden van commercieele concessies in Tunis, terwijl Italië zijnerzijds bovendien nog pogingen in het werk stelt om geheel Tibesti en Borku in handen te krijgen. De grens tusschen Cyrenaica en Egypte blijft onveranderd, ook de haven Solloem blijft Egyptisch-Engelsch. Ten aanzien van het achterland is nog geen regeling getroffen. Italië zou hier gaarne de grens naar het Oosten verleggen, zoodat het niet alleen een deel der Libysche woestijnen, doch ook de oasen van Koeffra en Jaraboeb in zijn bezit zou krijgen. Dit stuit op bezwaren van de zijde van Engeland, dat liever zelf deze oasen, die de hoofdstunpunten van de Senoessi zijn, onder controle houdt, in plaats van ze Italië over te laten en dus voortdurend in Egypte bloot te staan aan invallen dezer woestijnbewoners, wanneer het Italië eens niet mocht gelukken de orde te handhaven. Het is echter nog niet zeker of Engeland niet tot afstand bereid zal zijn, wanneer Italië voldoende waarborgen voor de orde weet te bieden. Dit meent men in Rome te kunnen doen, ja zelfs maakt men zich sterk veel beter te kunnen optreden, wanneer speciaal Jaraboeb, dat als een heilige stad der Senoessi geldt, onder Italiaansche macht komt. Moeilijker schijnt de regeling ten aanzien van Somaliland. Eens zijn de drie landen het, dat aan de integriteit van Abessynië niet mag worden ge-

raakt en dit geeft Frankrijk en Engeland aanleiding zich te verzetten tegen elke poging van Rome uit om de drie eenige havens, die van de Golf van Aden toegang geven naar het achterland (Djiboeti, Zeila en Berbera) in handen van Italië te brengen, vooral omdat Italië ook reeds in bezit is van Massowah, de havenstad van Eritrea. Afstand van Fransch gebied schijnt geheel uitgesloten, doch Engeland is bereid hier eenig gebied aan Italië te geven, evenals Frankrijk in Libye iets opoffert. In de eerste plaats een strook grond aan de oostgrens van Britsch Somaliland, waardoor niet alleen de landgrens, doch ook de kustlijn van Italiaansch Somaliland aan de Golf van Aden verbeterd wordt. Het belangrijkste der Britsche concessies is echter de afstand van een deel van Djoebaland met de haven van Kismajoe in Britsch Oost-Afrika, d.w.z. van de eenige haven op een distantie van 1500 mijlen aan de Somaliekust, oostelijk en zuidelijk van Berbera. Deze haven heeft voor Italië dus reeds daarom groote beteekenis, terwijl bovendien de rivier Djoeba, die 10 mijlen noordelijk van Kismajoe in zee valt, over een afstand van 400 mijl voor kleine schepen bevaarbaar is en den weg naar Abessynië opent, thans geheel Italiaansch wordt. Voor Groot-Brittannië heeft deze afstand weinig beteekenis, omdat het toch nog over Port Durnford, als toegang naar Oost-Afrika, blijft beschikken. — J. H. A.

Officieele uittalingen inzake het Memorandum. Naar tijdsorde de eerste is het bekende, in het „Hbld.” van 3 Februari j.l. uitvoerig

weergegeven schrijven van den sedert afgetreden Staatssecretaris van Financiën der Vereenigde Staten, Carter Glass, aan den heer H. Ferguson, voorzitter van de Kamer van Koophandel te New York, in antwoord op een verzoek van het Bureau der Kamer om het Regeeringsstandpunt inzake het Memorandum te mogen vernemen. Het schrijven, dat zich sterk kant tegen het denkbeeld van credietverleening en niet minder tegen het annuleeren der onderlinge oorlogsvorderingen onder de geallieerden, zal, zoo spoedig het in afdruk deze zijde van den Oceaan bereikt, in extenso worden weergegeven.

Nederland. In de vergadering der Eerste Kamer van 4 Februari j.l. zeide de heer Van Nierop aan het slot zijner rede het volgende:

„In tal van landen worden commissies benoemd om dat vraagstuk te onderzoeken, hier te lande heeft de president van de Ned. Bank, mr. Vissering, voorgesteld een commissie samen te roepen om dit vraagstuk internationaal te bestudeeren. Heeft de Regeering daaraan reeds iets gedaan? Ik geef toe, het memorandum stelt groote eischen. Geen land verdient krediet, zoo heet het, indien het niet bereid is of in staat is om zijn loopende uitgaven te brengen binnen de grenzen van zijn inkomsten uit belastingheffing of andere vaste bronnen, maar ik meen dat de Regeering toch verplicht is aandacht aan dit memorandum te wijden. Wij lezen in de dagbladen voortdurend, dat speciaal in Engeland, maar ook in Frankrijk de groote bankiers zamen komen onder de auspiciën van de Regeering. Ik geloof dat het hier ingediende voorstel door de Regeering behoort te worden gesteund. Het zal wel niet dadelijk tot een oplossing leiden, maar wanneer personen van verschillende landaard te zamen zijn, spruit er wellicht wel iets goeds uit. Daarom zou het mij spijten als de Regeering het memorandum liet liggen. Al bereiken wij niet het doel, verbetering zal er dunkt mij wel uit kunnen voortkomen.”

De Minister van Financiën, de heer De Vries antwoordde 6 Februari j.l.:

„De Regeering heeft dan ook met groote ingenomenheid kennis genomen van het memorandum, waartoe de president van de Nederlandsche Bank mede het initiatief genomen heeft. Van verscheidene kanten is hier gevraagd, wat de houding van de Regeering daartegenover is. In dat memorandum is een uitnodiging gericht, ook tot de Nederlandsche Regeering. De Nederlandsche Regeering, zich van harte bereid verklarende om mede te doen aan besprekingen en plannen tot verbetering van den internationalen financiëlen toestand, meent dat in deze kwestie het initiatief behoort uit te gaan van de groote Mogendheden.”

Engeland. Nadat het Memorandum op 3 Februari onderwerp van bespreking had uitgemaakt op een conferentie van de ondertekenaars met den Schatkistkanselier, Austen Chamberlain, is door dezen laatste op 11 dezer een schrijven gericht tot een der ondertekenaars, hetwelk hieronder is afgedrukt. De Regeering is bereid tot deelneming aan een door één der neutrale landen of door den Volkenbond bijeen te roepen conferentie. Het beginsel van verdere internationale leeningen wordt evenwel, zij het in voorzichtige bewoordingen verworpen.

February 11, 1920.

Dear Mr. Brand,—His Majesty's Government have had under consideration the Memorial, dated January 15, which was forwarded by you to the Prime Minister on behalf of the 15 signatories, proposing that the Governments of the countries chiefly concerned, which should include the United States, the United Kingdom, and the British Dominions, France, Belgium, Italy, Japan, Germany, Austria, the neutral countries of Europe, and the chief exporting countries of South America, should be invited forthwith to convene a meeting of financial representatives for the purpose of examining the present financial and economic situation of the world, and, in the event of their deciding that co-operative assistance is necessary and advisable, to recommend to whom and by whom assistance should be given, and on what general conditions.

His Majesty's Government understand that an identical memorial was simultaneously presented by representative citizens to certain of the other Governments named in the Memorial, and that an analogous but not identical memorial was also presented to the Government of the United

States of America by representative American citizens.

On the 3rd instant I had the pleasure on behalf of his Majesty's Government, in company with two of my colleagues, of meeting the majority of the British signatories to the Memorial, and of obtaining, in the course of an informal discussion, further explanations of the views of the memorialists on the important subjects to which it relates.

In accordance with my promise, I have reported the results of that discussion to the Cabinet, and on behalf of his Majesty's Government I now make the following reply:

The picture which the Memorial presents of the financial and economic conditions resulting from the war, and of the grave economic and social dangers which in consequence confront the whole world, is not, in the opinion of his Majesty's Government, exaggerated. All the information in their possession convinces them of the urgency of the problems to which the Memorial draws attention, and of the added danger which arises from the widespread existence of false hopes and illusions, and the absence of any general recognition of hard facts which, as the Memorial sets forth, are obscured by the apparent plentifulness of money resulting from the continuous growth and the volume of outstanding currency and of Government obligations.

The Memorial lays stress on the need for bringing home to the people of each country that, until the current expenditure of that country is brought within its receipts from taxation and other regular income, it cannot expect to be treated as a solvent debtor fit to receive further financial help in the form of new credits for reconstructive purposes, as it is on the sure road to bankruptcy and anarchy. I will return to this point later.

The memorialists recognize that Germany and Austria must bear the largest possible burden that they may safely assume; but they add that the scope of the annual contribution which they will be called upon by the Reparation Commission to undertake must, for the sake of their creditors and for the sake of the future social and economic development of the world, be brought within the limits within which solvency can be preserved. His Majesty's Government cannot anticipate the conclusions which the Reparation Commission may reach in regard to this matter; but the statement of principle in the Memorial is in accordance with the views adopted throughout by his Majesty's Government and with the provisions of the Treaties of Peace themselves.

The Memorial suggests that, while much can be done through normal banking channels, the working capital needed to enable the various European countries to purchase the imports required for restarting the circle of exchange, to restore their productivity, and to reorganize their currencies is too large in amount, and is required too quickly for such channels to be adequate, and they express the opinion that a more comprehensive scheme is necessary. They propose, therefore, that a conference of financial representatives should be summoned to survey the situation and to suggest some such comprehensive scheme of international cooperation in the grant of credits, and they sketch in broad outlines certain general conditions under which such credits might be granted.

The Memorialists recognize that such cooperative action, if undertaken at all, cannot be confined to any particular group of countries. To quote the words of the Memorial: „The interests of the whole of Europe, and indeed of the whole world, are at stake,” and, if success is to be obtained, all must cooperate where all are concerned. The hope of useful results from the deliberations of such a conference must, in fact, depend on the extent mentioned in the first paragraph of the Memorial is secured.

Under these circumstances the changes introduced into the American Memorial and the attitude of the Government of the United States become matters of first-rate importance in the consideration of the course to be adopted by his Majesty's Government. It seems doubtful whether the participation of the United States Government in such a conference could be secured. It is obvious that the attitude of the United States Government must gravely affect the influence, and even the utility, of such a conference, as is proposed. But in conversation with my colleagues and myself you and the other gentlemen who accompanied you, whilst explaining that you had never contemplated large loans by Government to Government, argued that such a conference would exercise a powerful influence in securing those measures of internal reform in the countries concerned, which would not only be a necessary preliminary to any further assistance by foreign Governments, but are

equally necessary as a preliminary to any extension of commercial credits, and you expressed the belief that the execution of these internal reforms, by stabilizing the currencies of the countries concerned, would lead to the grant of commercial credits on such a scale that any Government assistance which might still be found necessary would be reduced to comparatively small amounts, and need only be given within strictly defined limits.

The situation is so grave that his Majesty's Government are unwilling to omit any act which may help to alleviate it by bringing home to all concerned, in this country and elsewhere, a true appreciation of the nature and character of the difficulties with which the world is confronted, and which may at the same time indicate the only methods by which these difficulties can be overcome. Under these circumstances his Majesty's Government will be prepared to appoint representatives if invited to do so by one of the neutral countries, or by the League of Nations, on being satisfied that the conference will assume a really representative character.

But the limits within which the cooperation of his Majesty's Government is practical must be clearly understood. They are impressed with the futility of attempts to solve the grave problem of reconstruction by a continuous process of new borrowing, whether in the form of internal loans to cover deficits on current expenditure, or in the form of external loans advanced by one Government to another. They have themselves laid down as a cardinal feature of their own policy the cessation of new borrowing by the British Government, and the establishment of an adequate sinking fund for the reduction of debt out of revenue, and they have taken steps to stop the inflation of currency. His Majesty's Government have also publicly stated that they are not prepared to grant further advances to other Governments, which involve either new borrowings by this country, or the taxation of our nationals for the purpose of making loans to the Governments of other countries, and his Majesty's Government cannot, in view of the immense liabilities which this country has already assumed in the prosecution of the war, adopt either of these alternatives.

His Majesty's Government have, however, felt it necessary, in fulfilment of what they conceive to be the duty of the United Kingdom to make a contribution, worthy of the traditions of the nation, to the reconstruction of Europe, to admit certain particular exceptions to the general principle that loans from Government to Government should cease. They are at the present moment engaged in discussion with the Government of Canada, the United States of America, France, and certain other countries including some which did not take part in the war, in regard to the provision of Government credits to Austria and Poland for the supply of foodstuffs and raw materials sufficient to enable those countries to avert famine, and restart industrial life. His Majesty's Government felt compelled publicly to state in November last, that, however desperate the need, they could not participate in measures of relief unless they were assured of the cooperation of the Government of the United States of America to an extent which would make it certain that this country would not be called upon to incur additional expenditure in the United States of America. The movements of the foreign exchanges since November last emphasized the difficulty with which his Majesty's Government were then confronted. In order, therefore, to avoid any possible misconception, his Majesty's Government desire to make it absolutely clear that, if they were to agree to take part in a conference such as the memorialists propose it would not be with the idea that it was possible for the United Kingdom at this stage to make any considerable addition to its liabilities, and that if the grant of credits in any form were to be recommended by the conference, his Majesty's Government would not support or take a share in any scheme which involved an addition to the liabilities of the United Kingdom for expenditure in America.

Yours faithfully,
AUSTEN CHAMBERLAIN.

Intusschen heeft de Raad van Bestuur van den Volkenbond, welke dezer dagen te Londen bijeen is geweest, de vraag ter hand genomen. De heer Balfour toch deelde aan het slot van de laatste openbare bijeenkomst op Vrijdag 13 dezer mede, dat de Raad kennis genomen had van het Memorandum en, in aansluiting aan het hierboven medegedeelde schrijven van den Engelschen Schatkistkanselier, besloten had:

(1) The Council of the League of Nations shall convene an International Conference with a view to studying the

financial crisis and to look for the means of remedying it and of mitigating the dangerous consequences arising from it.

(2) A Commission composed of members of the Council nominated by the President is instructed to summon the States chiefly concerned to this Conference to convene it at the earliest possible date.

Latere berichten voegen hieraan nog toe, dat Frankrijk zich hiermede vereenigt. Het ligt in dit geval voor de hand, dat de conferentie te Londen plaats vindt. Van Belgische zijde is het denkbeeld geopperd de conferentie te houden te Brussel en, indien men een plaats in een neutraal land wenscht, Madrid.

* * *

Nu deze bijeenkomst van den Volkenbondraad ter sprake komt, mag hier, zij het dat het met het onderwerp slechts zijdelings verband houdt, toch melding worden gemaakt van een ietwat curieus incident, dat in Engeland de gemoederen een oogenblik heeft beziggehouden en dat inderdaad ook te onzer beleving kan strekken.

Den vorigen dag was er naar aanleiding van het adres op de Troonrede in het Lagerhuis tusschen Lord Robert Cecil en Arthur Balfour een debat geweest, dat inderdaad als een klassiek voorbeeld van parlementair debat in het land der parlementaire debatten gelden mag. Vooral Balfour was schitterend van ingehouden humor en dialectiek. Sprekend over Rusland liet hij zich evenwel verleiden tot de volgende karakteristiek van den Volkenbond, die vooral in den mond van den voorzitter van den Volkenbondraad niet oneigenaardig is:

„After all, what is the League of Nations? It is exactly the same gentlemen who sat together in Paris from January till November in the year 1919, exactly the same gentlemen called by a different name—the Prime Ministers of the leading countries who were in Paris, and there are no sneers sufficiently effective to say what you think of the Prime Ministers or Presidents when they are collected in Paris. I hope that the League of Nations will be equal even to the task of helping in a Russian solution; but I cannot conceive why they should be more effective than the five Great Powers assembled on the Quai d'Orsay in Paris. They represent the same people: they have the same objects, they mean to do the same thing, but according to the critics of the Peace Conference on this side of the House and on that, they totally failed during 1919, and why they are going to succeed during 1920 for the life of me I cannot see, and I venture to think that in that direction at all events no great change can be expected. Something may be done, but I cannot believe it is going to have the effect to which my noble friend has pinned his faith.”

Den volgenden dag heeft Balfour, die begreep wel een weinig te ver te zijn gegaan, gepoogd de zaak te herstellen door bij de opening van de reeds genoemde laatste openbare vergadering van den Volkenbondraad eenige inleidende woorden te spreken, waarvan het slot hieronder volgt:

„In Paris the greater part of the work, as you no doubt know, had to be done by the representatives of the Great Powers. They were assisted by the representatives of the other Allies on certain rare and fixed occasions. Here for the first time we have not merely representatives—I am sorry to say in this case four, not five Great Powers—of the Great Powers, but we have also representatives working out the details with us of Allied Powers, and more important perhaps than all—more novel, at all events—we have the valuable assistance of representatives of neutrals. This is a great, and I believe a happy and beneficent innovation, and if the nations of the earth, not merely those who are engaged in hostilities, but those who—not so many after all—were not involved in this world cataclysm—if we could all assemble and meet together and discuss in future in some business-like, friendly, and conciliatory spirit which has marked every moment of our proceedings in the last few days, I cannot doubt that the services which the League of Nations is capable of rendering in the future to mankind is almost incalculable and certainly is beyond computation at the present moment.”

Niet ten onrechte merkt de „Times” ietwat ironisch op, dat dit „to the mere man in the street, unskilled

in Parliamentary dialectics" wel den indruk geven moet, dat Balfour Donderdag wanhoopde aan alles, waarop hij Vrijdag zoo vurig zou vertrouwen!

De vorderingen der Vereenigde Staten. — In verband met de kwestie der Amerikaansche credieten en de mededeeling van Engeland aan de V. S., dat het er geen verdere leeningen wil plaatsen, wordt hieronder een overzicht van Uncle Sam's debiteuren per 10 December 1919 afgedrukt.

(in duizenden dollars).

Landen	Uitgegeven van 1 Aug. 1914. 10 Dec. 1919	Vervallen en afgelost	Bedrag uitstaande op 10 Dec. 1919	Voor-schotten van de Ver. St. aan de Geall.	Totaal
Engeland.	1.511.483	604.631	906.852	4.277.000	5.183.852
Frankrijk	879.135	403.000	476.135	3.047.974	3.524.109
Italië . . .	25.000	25.000	—	1.620.922	1.620.922
Rusland. . .	120.000	35.000	85.000	187.729	272.729
België. . . .	10.000	—	10.000	343.445	353.445
Tsjecho-Slowakije.	—	—	—	55.330	55.330
Denemark..	15.000	—	15.000	—	15.000
Duitschland	55.000	18.000	37.000	—	37.000
Griekenl. . .	—	—	—	48.236	48.236
Noorwegen.	8.000	3.000	5.000	—	5.000
Roemenië. . .	—	—	—	25.000	25.000
Servië. . . .	—	—	—	26.780	26.780
Zweden. . . .	30.000	5.000	25.000	—	25.000
Zwitserland	45.000	10.000	35.000	—	35.000
China. . . .	7.750	2.000	5.750	—	5.750
Liberia. . . .	—	—	—	5.000	5.000
Cuba.	—	—	—	10.000	10.000
Canada. . . .	495.000	110.000	385.000	—	385.000
Newfoundl..	13.000	5.000	8.000	—	8.000
Argentinië.	137.190	70.300	66.890	—	66.890
Brazilië. . .	18.500	—	18.500	—	18.500
Bolivia. . . .	3.400	1.074	2.326	—	2.326
Chili.	471	77	394	—	394
Panama. . . .	3.171	390	2.781	—	2.781
Uruguay. . .	4.646	4.646	—	—	—
And. landen	100.000	6.000	94.000	—	94.000
Totaal.	3.481.746	1.303.118	2.178.628	9.647.416	11.826.044

De cijfers zijn ontleend aan het artikel van Thos. W. Lamont, wiens opinie ten aanzien van het credietvraagstuk wij voor twee weken citeerden¹⁾ en volgens diens verklaring zijn ze — kleinigheden voorbehouden — juist.

¹⁾ Zie pag. 100.

Het acceptcrediet in de Vereenigde Staten. De „Chronicle" van 13 December 1919 bevat het verslag van de Convention of American Banker's Association, gehouden te St. Louis op 29 en 30 Sept. en 1 en 2 October 1919. Jerome Thralls, Secretary Treasurer van de „Discount Corporation of New York" deed op genoemde bijeenkomst enige belangwekkende mededeelingen over het acceptcrediet in de Vereenigde Staten.

Tot de grootste voordeelen, welke het Federal Reserve stelsel biedt, behoort de bevoegdheid der leden om acceptcredieten te verlenen en het feit, dat de bankaccepten als grondslag voor de biljetten-uitgifte der Federal Reserve Banks kunnen dienen.

Volgens Art. 13 van de Federal Reserve Act wordt aan de leden de bevoegdheid gegeven om wissels op hen getrokken te accepteren, mits zij geen langeren looptijd dan 6 maanden hebben en uit de volgende transacties voortspuiten: ten-eerste import en export van goederen, ten tweede binnenlandsche verplaatsing van goederen en ten derde opslag van verkoopbare stapelgoederen in de Vereenigde Staten.

Onder deze voorwaarden mag tot 50 pCt. van het kapitaal en surplus aan acceptcrediet verleend worden: De Federal Reserve Board kan de bevoegdheid verlenen om voor nog een extrabedrag van 50 pCt. van kapitaal en surplus aan acceptcrediet te verlenen in verband met import- en exportzaken. Verder kan de Federal Reserve Board een lid van het stelsel de bevoegdheid geven om voor nogmaals 50 pCt. van

kapitaal en surplus wissels te accepteren, welke door banken in het buitenland op haar getrokken worden. Het doel hiervan is om het dollardevies te steunen.

Sinds 1 Maart 1919 zijn er meer dan 500 accepteerende banken en trust companies.

Op 21 Januari 1919 confereerden 250 leidende kooplieden en bankiers in New York met het doel om de „American Acceptance Council" op te richten. Het doel van deze organisatie is drieledig en wel: ten eerste, propaganda voor het gebruik van bankaccepten en accepten uit commercieele transacties in het algemeen voortvloeiend, ten tweede de ontwikkeling van een disconto-markt te steunen, ten derde het Amerikaansche crediet-systeem te steunen en de financieele positie van Amerika te versterken. Jerome Thralls zelf werd secretary, terwijl het van belang is te weten, dat Paul M. Warburg in deze organisatie een rol van beteekenis vervult.

Op 9 Juni 1919 hield de Council zijn eerste jaarlijksche Acceptance Convention te Detroit, waar 600 mannen uit het Amerikaansche zakenleven tegenwoordig waren. Sindsdien wordt een Acceptance Bulletin uitgegeven.

Op 1 Maart 1919 hadden de „member-banks" voor \$ 451.000.000 acceptcredieten verleend; 75 pCt. hiervan waren op import- en exportzaken gebaseerd en 64 pCt. van deze wissels waren door banken in New York en Boston geaccepteerd. De „member-banks" hadden zoodoende voor 44 pCt. van hun „acceptance power" gebruik gemaakt.

In aansluiting aan de bevoegdheid tot het verlenen van accepten, welke de leden van het Federal Reserve stelsel hebben, zijn de meeste afzonderlijke staten er toe overgegaan de banken, welke hun werkring onder de wetten aan die staten uitoefenen het recht tot het verlenen van acceptcredieten te geven. J. Thralls meent, dat op deze wijze 25.000 van de 30.000 Amerikaansche Banken en Trust Companies het recht hebben om wissels te accepteren.

Ook de groote particuliere banken als J. P. Morgan e.a. hebben stappen gedaan om ook hun accepten geschikt te maken voor disconto in de open markt door de Federal Reserve Banks.

Een aantal „Acceptance Houses", welke hun bedrijf uitoefenen door het verlenen van acceptcredieten, is in de groote steden opgericht. Onlangs werd nog de Foreign Credit Corporation of New York met een gestort kapitaal van \$ 5.000.000 en \$ 1.000.000 surplus opgericht. Belanghebbenden bij deze instellingen trachten een wijziging van de Federal Reserve Act te verkrijgen, waarbij het recht verleend wordt om tot een bedrag van 200 pCt. van kapitaal en surplus, aan wissels te accepteren.

Terecht wijst J. Thralls er op, dat het gebruik van accepten niet geforceerd mag worden. „The creation and use of bankers acceptances like production or manufacture, can progress and increase only as the market for the product is developed."

Een ruime disconto-markt is daarom van groote beteekenis. Veel bijdragen tot de uitbreiding en beweeglijkheid van de disconto-markt kunnen de „Discount Corporations", welke hun middelen in bankaccepten en prima-commercieele-wissels beleggen. Deze „Discount Corporations" staan in directe relatie met de accepteerende banken, welke er de wissels, welke zij met hun accept voorzien, voor rekening van den trekker onderbrengen. De trekker behoeft dus, indien hij van deze faciliteit wenscht gebruik te maken, zelf zijne wissels niet te verdisconteren.

De disconto-markt is geheel op het Federal Reserve stelsel gebaseerd, daar de Federal Reserve Banks herdisconteren. Van belang zijn in dit verband de cijfers, welke J. Thralls geeft.

De Federal Reserve Banks disconteerden op de open markt in 1916 voor \$ 386.000.000 bankaccepten

in 1917: \$ 1.077.000.000 in 1918: \$ 1.809.000.000 en in de eerste 7 maanden van 1919: \$ 1.369.000.000.

Uit de beschouwingen van J. Thralls blijkt duidelijk hoe er in Amerika met kracht gewerkt is om de disconto-markt uit te breiden. Vooral in den laatsten tijd is de organisatie zeer vooruitgegaan. De Discounten Acceptance Corporations herinneren ons aan de Londensche organisatie van de wisselmarkt. Men mag echter juist in dit verband niet uit het oog verliezen, dat genoemde instellingen in Londen onder geheel andere voorwaarden werken. Voor de vraagstukken, welke hieraan verbonden zijn, kan echter verwezen worden naar het artikel over „Een Disconto-markt in de Vereenigde Staten,” verschenen in het nummer van 23 October 1918 van dit weekblad.

ONTVANGEN:

Rechtspraak in crisiszaken, door Mr. H. Blaupot ten Cate, Mr. M. Oppenheimer en Mr. J. Ph. Suyling, tweede supplement, Alphen aan den Rijn, 1919.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Revue d'économie politique. — Parijs, November/December 1919.

H. Truchy, Les clauses financières du Traité; *F. Sauvaire-Jourdan*, Les clauses économiques du Traité; *O. Festy*, Les clauses ouvrières du Traité; *A. Girault*, Les clauses coloniales du Traité; *Ch. Gide*, Le partage de l'Afrique et le Traité; *G. Lachapelle*, Notre situation financière.

Revue générale de droit international public. — Parijs, Mei/October 1919.

L. Le Fur, Guerre juste et juste paix; *P. Fauchille*,

La guerre de l'avenir et les moyens de l'empêcher; *L. Maccas*, La Grèce et la Serbie.

De Economist. — Amsterdam, 15 Januari 1920.

Prof. Mr. J. d'Aulnis de Bourouill, Het einde der suikerconventie; *Prof. Mr. Dr. H. W. C. Bordewijk*, Von Böhm of Sax? I; *Mr. E. C. van Dorp*, De duurte en de geldpolitiek; *Mr. M. W. J. van Lutterveld*, De valuta-quaestie (met naschrift van Mr. E. C. van Dorp); *Prof. Mr. Dr. A. van Gijn*, Nieuwe circulatiebankpolitiek?

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, 1 Januari 1920.

Prof. Dr. E. Francke, Die Organisation der Arbeit im Friedensvertrag und im Völkerbund; *Dr. E. H. Vogel*, Deutsch-Oesterreichs Stellung im Weltverkehr auf Grund des Friedensvertrages; *Prof. Dr. A. Luther*, Der Bolschewismus als internationale Erscheinung; *Dr. G. Diercks*, Zur Entwicklung der marokkanischen Frage.

Weltwirtschaft. — Berlijn, Januari 1920.

Prof. G. de Thierry, Der Suezkanal während des Weltkrieges; *Dr. E. Witterman*, Der Nationalitätenkampf; *Heinicke*, Der Weltwirtschaftskampf um die Oelfelder Persiens; *Prof. Dr. Ing. O. Blum*, Verkehrsgeographische Betrachtungen über die Lage der Städte. (Schluss).

Journal des Economistes. — Parijs, Januari 1920.

Yves-Guyot, L'année de l'armistice; *A. Raffalovich*, Le marché financier en 1919; *A. Barriol et I. Brochu*, Emprunt en obligations émis par le Crédit national pour faciliter la réparation des dommages causés par la guerre (décembre 1919); *S. Tchernoff*, Liquidation des biens et des sociétés ennemis par le traité de Versailles.

MAANDCIJFERS.

RESUME UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (SUPREME ECONOMIC COUNCIL)

		Maandel. gemidd.		1919									
		1913	1918	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.		
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland	24,336	19,282	24,612 ¹	17,754 ²	19,905 ¹	15,942 ²	18,352 ²	21,720 ¹	19,364 ²	21,837 ¹		
	Ver. Staten	43,087	51,809	45,091	38,583	40,370 ²	53,238 ¹	44,290 ²	54,911 ¹	16,621 ²	33,223 ¹		
	Frankrijk	3,404	2,078	1,733 ³	858 ³	1,431 ³	1,782 ³	1,838 ³	2,065 ³	1,982 ³	—		
	Duitschland	15,961	13,366 ⁴	8,772 ⁴	8,312 ⁴	10,805	8,712	9,729	10,970	9,390	—		
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	767	673	654	671	530	583	452	640	650 ⁵		
	Ver. Staten	2,622	3,306	2,142	2,149	2,468	2,788	2,529	1,894	2,431	—		
	Frankrijk	434	110	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Duitschland	1,608	979 ⁴	533 ⁴	535 ⁴	576	569	529	559	—	—		
Schepen op stapel eind der maand (1000 tons)	Engeland	1,957	1,980	Kwartaals-opgave	2,524	Kwartaals-opgave	2,817	3,471	Kwartaals-opgave	2,994	2,967		
	Ver. Staten	148	3,646		3,874							175	217
	Frankrijk	229	52		110							286	217
	Duitschland	545	—		—							—	315
Imports (netto) 1000 £	Engeland	54,930	107,100	124,162	110,982	141,383	133,521	132,876	133,844	123,298	143,575		
	Ver. Staten	30,501	50,869	66,248	56,770	69,433	61,754	88,374	86,597	89,419 ⁵	80,349 ⁵		
	Frankrijk	28,071	66,383	73,558	90,946	93,513	—	91,926	93,445	—	—		
	Duitschland	44,129	—	51,228	83,112	44,885	44,495	50,304	49,218	—	—		
Exports (binnenlandsche producten) 1000 £	Engeland	43,770	41,785	64,345	64,562	65,315	74,773	66,500	79,061	87,110	90,853		
	Ver. Staten	42,505	105,000	124,051	187,017	116,534	132,226	121,262	131,648	154,359 ⁵	142,359 ⁵		
	Frankrijk	22,934	13,811	17,101	19,133	24,735	—	27,760	26,722	—	—		
	Duitschland	41,374	—	11,746	16,250	15,087	18,132	22,540	25,520	—	—		
Scheepsbew.: Binnenkom. schepen (1000 tons)	Engeland (geladen)	4,089	1,934	2,380	2,415	2,811	2,777	2,832	2,872	2,678	3,006		
	Ver. Staten (gel. en ballast) ..	4,440	3,666	4,067	4,464	5,054	4,704	4,872	5,016	—	—		
	Frankrijk (geladen)	2,876	1,654	1,889	1,793	1,853	1,878	2,131	1,979	—	—		
Index-cijfers: Groothand.-prijzen	Engeland (Economist)	100	224.9	222.4	229.8	239.6	241.5	244.7	252.4	259.4	273.5		
	Ver. Staten (Bradstreet's)	100	203.2	187.2	196.5	205.2	217.2	211.5	212.0	216.2	219.1		
	Frankrijk	100	339.2	325.1	—	348.6	347.5	360.0	383.8	407.4	—		
Wisselkoersen: (wekel. gemiddelde)	NewYork op Londen	100	97.95	95.90	94.98	91.04	87.59	85.94	86.15	84.21	77.99		
	NewYork op Parijs	100	92.56	82.36	80.42	74.81	65.35	61.21	60.32	55.28	47.57		
	Parijs op Londen ..	100	105.53	116.07	117.89	122.56	134.37	140.24	142.45	152.61	164.44		

¹⁾ Vijf weken. ²⁾ Vier weken. ³⁾ Inclusief de productie van Lotharingen.

⁴⁾ Exclusief de productie van Elzas-Lotharingen en Luxemburg sedert October 1918. ⁵⁾ Voorloopige opgave.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bult.gew. voorsch. a/d. Staat
12 Feb. '20	5.581.019	1.978.278	253.956	872.601	25.800.000
6 " '20	5.580.596	1.978.278	254.140	759.379	25.800.000
29 Jan. '20	5.580.194	1.978.278	255.260	805.930	25.300.000
22 " '20	5.579.909	1.978.278	256.409	856.141	25.400.000
13 Feb. '19	5.510.746	2.037.108	314.804	856.678	20.000.000
14 Feb. '18	5.365.356	2.037.108	252.168	1.072.234	12.500.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren	Rek. Cr. Staat
	1.808.709	599.341	1.556.103	37.986.767	3.123.278	66.279
	2.119.358	601.699	1.516.868	38.041.890	3.160.836	41.852
	1.885.518	605.481	1.158.583	37.582.500	3.130.978	41.381
	1.702.646	609.572	1.531.506	37.679.425	3.004.354	45.256
	1.153.745	994.240	1.213.764	32.506.655	2.664.302	67.630
	1.334.854	1.124.022	1.217.104	23.821.176	2.634.425	41.918
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldij	Beleening van buitenl. oorder.	Beleening van prom. d. prootinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Cr. partie.
12 Feb. '20	353.882	84.955	480.000	478.256	4.942.841	1.547.228
5 " '20	353.213	84.955	480.000	462.436	4.935.270	1.561.767
29 Jan. '20	353.338	84.955	480.000	463.012	4.902.641	1.238.414
22 " '20	351.527	84.955	480.000	459.646	4.852.685	2.127.650

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
16 Jan. '20	2.043.878	1.255.176	120.323	60.403	2.849.879
9 " '20	2.041.371	1.317.485	123.322	60.728	2.914.368
2 " '20	2.062.615	1.327.963	131.320	58.657	2.998.992
26 Dec. '19	2.078.432	1.361.882	134.320	57.104	3.057.646
17 Jan. '19	2.102.557	1.374.473	5.828	67.594	2.512.973
18 Jan. '18	1.729.470	816.437	52.500	54.837	1.238.797

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. 1)	Percent. Gouddekking circulatie
16 Jan. '20	2.675.740	2.935.913	87.529	43,8	45,1
9 " '20	2.654.477	2.737.588	87.451	45,4	45,4
2 " '20	2.805.818	3.022.911	87.433	42,6	43,7
26 Dec. '19	2.780.090	2.779.570	87.339	43,6	44,8
17 Jan. '19	1.874.765	2.406.831	80.510	53,4	52,6
18 Jan. '18	861.292	1.913.899	71.938	61,0	65,9

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan lime deposits
9 Jan. '20	798	15.819.208	1.403.010	14.467.547	2.318.852
2 " '20	798	15.796.318	1.444.285	14.572.255	2.333.807
26 Dec. '19	796	15.620.369	1.347.092	14.055.959	2.302.026
19 " '19	796	15.614.806	1.316.937	13.136.367	2.293.384
10 Jan. '19	769	13.658.655	1.295.723	12.130.850	1.565.326
11 Jan. '18	659	11.297.581	1.202.389	10.853.548	1.348.698

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 16 Februari 1920.

Voor de internationale effectenmarkten heeft ook deze week wederom het valuta-vraagstuk den toon aangegeven. Vooral de bekende brief van den voormaligen Amerikaanschen Minister van Financiën, den heer Glass, heeft de gemoederen nog steeds in beweging gehouden. Naar men weet, was de quintessence van dit schrijven de mededeeling, dat de Vereenigde Staten niet langer geneigd zijn geld te leenen ten bate van improductieve doeleinden: de tien milliarden dollar, die reeds ter beschikking zijn gesteld, zouden feitelijk reeds te veel zijn. De waarschuwing, die van de overzijde van den Oceaan tot het verarmde Europa wordt gericht, luidt: werkt meer, verbruikt minder. En tracht de rekening met Duitschland te vereffenen; stelt een bepaald bedrag vast, dat dit land zal kunnen betalen en verliest u niet in fantasiën, die de budgetten van de overwinnende Staten een mooier beeld doen aannemen, dan in werkelijkheid ooit het geval kan zijn. Indien een totaal aan schadevergoedingen wordt vastgesteld, dat Duitschland in ieder geval zal kunnen opbrengen, zal ook daar te lande de arbeidslust terugkeeren, omdat men dan weet, niet voortdurend voor anderen te moeten werken. En dan zullen de persoonlijke credieten van den Amerikaanschen aan den Europeeschen handelaar weder verstrekt worden.

Het ziet er naar uit, dat deze opvattingen vooral in Engeland langzamerhand beginnen door te dringen. Dit was te verwachten. Op financieel gebied is steeds vanuit Engeland, althans gedurende de laatste eeuwen, de toon aangegeven, waarop het gansche concert werd gestemd. In scherpe tegenstelling met Duitschland, waar, terwijl volgens de ernstigsten en meest ter zake kundigen op monetair gebied de inflatie slechts bestreden kan worden door een groote kapitaal-heffing, de plannen dienaangaande gedurende den loop der behandeling van het desbetreffende ontwerp in de Nationale Vergadering verwaterd zijn tot een belasting op het inkomen, dat in geen deele de geweldige inflatie aantast, staat het voor Engeland, waar het euvel nog lang niet de Deutsche vormen heeft aangenomen, nu al wel zoo goed als vast, dat een kapitaal-heffing zal worden doorgevoerd. De politieke partijen van uiteenlopende richting, nl. de sociaal-democraten, de oud-liberalen onder Asquith en de conservatieven onder Lord Robert Cecil, hebben zich reeds ten gunste hiervan uitgesproken. Niet in de laatste plaats zijn de aanwijzingen ter beurze hiervan de oorzaak. Een oud-Engelsch spreekwoord zegt „Consols liegen niet” en waar dit Engelsche staatsfonds een niveau van onder de 50 pCt. heeft bereikt, moet de toestand wel zó ernstig zijn, dat in allerijl moet worden ingegrepen. Ook de zilverprijs is een aanduiding van de verschuiving der verhoudingen; een shilling heeft thans reeds de waarde bereikt van 16 pence, in verband waarmede de Regeering dan ook overgaat tot het aanmunten van zilveren munten van veel lager gehalte.

Tegenover deze waarschuwingen staat het overig gedeelte van de beurs echter niet zoo nuchter. In verband met de dalende waarde van het Pond Sterling op de wereldmarkt, is ook in Londen een hausse-stemming ontstaan voor allerlei buitenlandsche waarden, welke echter geenszins een symptoom kan zijn voor betere internationale verhoudingen. Eer is het tegendeel het geval, zooals de beurs te Berlijn ons reeds in de laatste maanden heeft geleerd. Daar ter plaatse duurt ook op dit oogenblik de „dans om het papieren kalf” nog voort, af en toe slechts onderbroken door perioden van stilstand, als b.v. ten tijde van de uitleverings-eischen der Entente. Daarna echter is de opwaartsche beweging met hernieuwden ijver ingezet. Vooral voor aandeelen Canadian Pacific bestond in de achter ons liggende dagen een wilde vraag, die het fonds met honderdtallen procenten tegelijk heeft opgevoerd. De reden hiervan moet gevonden worden in de mogelijkheid, dat de betrokken aandeelen uit Duitsch bezit niet in beslag worden genomen, doch dat zij gerealiseerd kunnen worden, met bijbetaling van de inmiddels te New York betaalbaar gestelde dividenden.

Te New York echter is de stemming meerendeels zwak gebleven. Wel is de geldmarkt wat ruimer geweest, doch aan den anderen kant waren er factoren, die tot een zeer omzichtige houding aanleiding hebben gegeven. In de eerste plaats waren het ook hier de wisselkoersen, die nog steeds hun druk hebben doen gevoelen. Aan den eenen kant onderwinden de Vereenigde Staten den remmenden invloed van de voor den export ongunstige wisselkoersen, aan den anderen kant bestaat, in verband met de algemeen heerschende inzichten (zooals zij tot uitdrukking zijn gekomen in de publicatie van den heer Glass) geen neiging om hierin verbetering te brengen. Er is derhalve een element van

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 17 Februari 1920.

De oogstberichten sedert de vorige week ontvangen, geven weinig aanleiding tot bespreking. Het weder is in Europa over het algemeen gunstig geweest, doch het is nog te vroeg in het jaar, om gegevens te verzamelen betreffende vermoedelijke uitkomst van de oogsten. De berichten uit Noord-Amerika betreffende de wintertarwe blijven vrij matig, doch ook daar valt van de uitkomst weinig te zeggen.

Argentinië toonde in de afgelopen week een tamelijk scherpe verhooging van de prijzen voor tarwe, hetgeen het gevolg is van goede vraag. Bijna alle Europeesche landen koopen op het oogenblik tarwe in Argentinië, aangezien die nog steeds aanmerkelijk goedkoper is dan de Noord-Amerikaansche tarwe. De verschepingen van Plata zijn dan ook steeds op ruime schaal, en ofschoon het dorschen en verschepen naar de havens onder gunstige omstandigheden geschiedt, heeft toch geen ophooping van voorraad in de havens plaats, integendeel verminderde de voorraad aldaar met ca. 28.000 ton. Ook de zichtbare voorraad in de Vereenigde Staten blijft geleidelijk aan teruggaan en is nu niet bijzonder groot te noemen. Men neemt evenwel aan, dat de onzichtbare voorraad nog buitengewoon groot is, zoodat de Ver. Staten nog een groot exportsaldo beschikbaar hebben. Daar Europa weinig begeerig is naar deze Amerikaansche tarwe, zal er wel geen belangrijk deel van dit surplus verscheept worden en het hangt nu verder af van de vooruitzichten van den nieuwen oogst of er in de Ver. Staten een sterke aandrang tot verkoopen zal komen, die de prijzen op den minimumprijs en misschien nog daar beneden zal drijven. Op het oogenblik doet zich dat laatste verschijnsel nog niet voor. Ook de maïsprijzen, die de vorige week snel omlaag liepen, zijn wederom sterk gestegen, ofschoon ook voor dit artikel zoo goed als geen vraag is in Europa, en de markt voor varkens en reuzel over het algemeen zwak gestemd was. Door de gevolgen van de gebrekkige koopkracht van Europa worden in het algemeen weinig zaken gedaan in voerartikelen, en de verschepingen van Plata-maïs, het voerartikel bij uitnemendheid, zijn dan ook slechts zeer matig. In Engeland blijft de maximumprijs van 65/- voor Plata-maïs gemakkelijk te maken, aangezien „ex ship” veel hoogere prijzen betaald worden.

Lijnzaad was in de afgelopen week wederom vast gestemd, zoowel voor Noord-Amerika als voor Engeland bleef er vraag bestaan, voor het overige Europa evenwel slechts in geringe mate. De scheepsruimte beschikbaar voor verschepingen naar Europa is op het oogenblik zoo gering, dat in de afgelopen week in het geheel geen verschepingen plaats vonden. Alleen naar Noord-Amerika werd lijnzaad verladen en sinds 1 Januari bedragen de totaalverschepingen naar de Vereenigde Staten 77.000 ton tegen slechts 28.000 ton naar Europa.

Nog steeds zijn de aanvoeren van lijnzaad in de haven-plaatsen van Argentinië gering, waardoor de voorraad wederom verminderd is. Indië vraagt nog steeds te hooge prijzen in verband met den wisselkoers en zaken komen dan ook niet tot stand; toch zal deze dis-pariteit ten slotte moeten verdwijnen, aangezien Indië een aanmerkelijk surplus voor export beschikbaar heeft, doch aangezien dit niet voor April of Mei verscheept kan worden, bestaat er op het oogenblik nog weinig drang tot verkoopen. De mogelijkheid om lijnzaad uit Noord-Rusland is in den laatsten tijd wederom wat actueel geworden en enkele partijtjes zijn zoowel in ons land als in Skandinavië aangekomen.

Nederland. De markt werd in de afgelopen week geheel beheerscht door de naderende staking. Goed dat nog verscheept kon worden voor de staking uitbrak, werd tot stijgende prijzen verkocht, voor latere aankomsten was geen belangstelling. Intusschen is de prijs voor loco-maïs niet onaanzienlijk verbeterd. De aangekondigde veiling van 1500 tons Plata-maïs ging wegens de werkstaking niet door. Evenwel heeft de Regeering verschillende partijen maïs naar het binnenland gezonden en zal waarschijnlijk daarmee spoedig aan de markt komen.

In gerst en haver kwamen slechts zeer weinig zaken tot stand. Lijnzaad bleef even verlaten artikel. Men trekt zich hier van de fluctuaties in het buitenland weinig aan. Alleen de laatste dagen ontstond door een vastere oliemarkt iets meer belangstelling voor lijnzaad, dat evenwel tengevolge van de werkstaking moeilijk af te leveren was.

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen				New York 96 p Ct. Centrifugals	
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per		Amer. Granulated c.f.		
			Febr./Maart	Juli/Aug.	Febr.		April
13 Febr.'20	f —	72/-	90/-	80/-	90/-	88/-	12,04
6 „ '20	„ —	72/-	89/6	79/6	89/-	87/-	13,04
13 Febr.'19	„ —	64/9	26/-	24/-	—	—	7,28
13 Febr.'18	„ —	53/9	15/6	—	—	—	—
21 Juli '14	„ 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	—	—	3,26

Over de suikermarkten valt deze week niets nieuws te vermelden. In Engeland en Frankrijk zijn de koopers wat terughoudend in verband met de lage wisselkoersen.

Naar verluidt hebben de Java producenten de verkoop-limites voor restant oogsten vastgesteld op f 40,— voor Superieur, f 37,— voor Kanaal-assortiment en f 36¹/₂ voor Muscovados.

In Amerika is de markt in verband met de groote Cuba aanvoeren iets zwakker en werden kleine partijen tot 10¹/₄ cents c.&Fr. aangeboden.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Maart	Maïs Maart	Haver Mei	Tarwe Febr.	Maïs Febr.	Lijnzaad Maart
14 Feb.'20	226	140	80 ³ / ₈	14,65	6,40	23,05
7 „ '20	226	132 ¹ / ₈	75 ³ / ₈	14,05 ³	6,35	23,—
14 Feb.'19	226	125	58 ⁷ / ₈	11,10	4,90 ⁴	18,70
14 „ '18	226	127 ¹ / ₈	82 ⁷ / ₈	12,95	7,30 ⁴	20,95
14 „ '17	181 ¹ / ₄ ⁵	102 ⁵	57 ¹ / ₄ ⁵	13,70	8,30 ⁴	21,50 ⁵
20 Juli '14	82 ¹	56 ³ / ₈ ¹	36 ¹ / ₂ ¹	9,40 ²	5,38 ²	13,70 ²

¹) per Dec. ²) per Sept. ³) per Febr. ⁴) per Maart. ⁵) per Mei.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	16 Febr. 1920	9 Febr. 1920	16 Febr. 1919
Tarwe..... ¹)	—	—	—
Rogge (No. 2 Western) ²)	—	—	—
Maïs (La Plata)..... ³)	330,—	323,—	—
Gerst (48 lb. feeding).. ³)	440,—	440,—	—
Haver (38 lb. white cl.).. ⁴)	20,25	19,75	—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ⁵)	210,—	205,—	—
Lijnzaad (La Plata).... ⁶)	780,—	800,—	—

¹) p. 2400 K.G. ²) p. 2100 K.G. ³) p. 2000 K.G. ⁴) per 100 K.G. ⁵) p. 1000 K.G. ⁶) p. 1960 K.G.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	9—14 Febr. 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. tijdvak 1919	9—14 Febr. 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. tijdvak 1919	1920	1919
Tarwe.....	7.514	44.826	110.646	6.583	14.983	5.970	59.809	116.616
Rogge.....	—	—	—	—	—	5.840	—	5.840
Boekweit.....	562	2.196	—	—	—	—	2.196	—
Maïs.....	5.864	52.473	13.216	541	6.584	—	59.057	13.216
Gerst.....	—	466	16.838	—	—	—	466	16.838
Haver.....	550	10.425	2.607	—	—	—	10.425	2.607
Lijnzaad.....	—	3.602	—	495	495	—	4.097	—
Lijnkoek.....	1.940	15.891	—	536	1.406	—	17.297	—
Tarwemeel.....	—	5.779	52.815	—	—	7.429	5.779	60.244
Andere meelsoorten....	8	3.198	25.374	—	—	—	3.198	25.374

Cuba-statistiek:

	1920	1919	1918	
Ontvangsten d. w. t. 7 Febr.	102.000	145.066	145.327	tons
Tot. „ sinds 1 Dec./7 „	769.000	597.684	663.462	„
Werkende fabrieken	184	187	192	
Exp. n. Engeland 1/10 Jan.	8.468	1.800	—	„

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	16 Febr. '20	9 Febr. '20	2 Febr. '20	17 Febr. '19	16 Febr. '18
New York voor Middling	38,95 c	38.— c	39.15 c	27.20 c	31,45 c
New Orleans voor Middling	39 25 c	38,50 c	39.88 c	26.75 c	30,38 c
Liverpool voor Middling	32,23 d	29,37 d	29,11 d	18,15 d	23,53 d ¹⁾

¹⁾ 15 Februari 1918.Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '19 tot 13 Febr. '20	Overeenkomstige perioden	
		1918—1919	1917—1918
Ontvangsten Gulf-Havens..	3083	2385	2580
„ Atlant. Havens	2083	1304	1905
Uitvoer naar Gr. Brittannië	2126	1321	1565
„ „ 't Vasteland.	1936	1304	1045
„ „ Japan etc...			
Voorraden in duizendtallen	13 Febr. '20	14 Febr. '19	15 Febr. '18
Amerik. havens.....	1416	1393	1486
Binnenland.....	1206	1436	1165
New York	?	93	153
New Orleans	?	451	438
Liverpool	1086	492	487

RUBBER.

De markt te London had in de afgelopen week een kalm verloop, de grondtoon blijft echter zeer vast en de prijzen fluctueerden niet in dezelfde mate op den dollarkoers als in de voorafgaande weken.

De noteeringen zijn als volgt: einde vorige week

Prima Crêpe Loco	2/9	2,9 1/4
Smoked Sheets Loco	2/9 1/4	2,9 1/4
Prima Crêpe April/Juni	2/10 1/4	2/10
„ „ Juli/December..	2/10 1/2	2/10 1/2
Hard cure fine Para	2/7	2/7

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
14 Febr. 1920	343.000	10.900	1.048.000	14.900	18 5/16
7 „ 1920	318.000	10.900	1.172.000	14.900	18 5/8
31 Jan. 1920	272.000	11.100	1.278.000	15.100	17 25/32
14 Febr. 1919	679.000	1)	4.605.000	13.200	13 5/32

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
14 Febr. 1920....	44.000	1.673.000	60.000	3.336.000
14 Febr. 1919....	19.000	1.154.000	162.000	5.159.000

¹⁾ Niet genoteerd.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

Buitenlandsche huiden. De La Plata- en New Yorkmarkt blijft vast en kalm en de zaken zijn zeer beperkt. Hetzelfde geldt ook voor de Engelsche markt. Hier ging deze week weinig om en de vooruitzichten voor de volgende

week zijn, met het oog op de uitgebroken staking, niet beoedigend.

Inlandsche huiden en vellen. Voor dit artikel blijft de markt gedeceideerd flauw en er zijn voor de verlaagde prijzen nog geen koopers.

Inlandsche huiden worden voor 70/72 cts. aangeboden.

Looistoffen vast. Voor Quebracho meer interesse.

14 Februari 1920.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
16 Febr. 1920..	nom.	118.7/6	389.10/-	50.10/-	60.15/-
9 „ 1920..	nom.	121.17/6	392.12/6	49.2/6	62.-/-
17 Febr. 1919..	nom.	75.10/-	213.-/-	28.10/-	45.-/-
18 Febr. 1918..	nom.	110.-/-	317.-/-	30.10/-	52.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
2/7 Febr. 1920	—	—	¹⁾ f 66,-	²⁾ 8/6	200/-	²⁾ 107/6
26/31 Jan. 1920	—	—	¹⁾ f 66,-	²⁾ 8/6	220/-	²⁾ 107/6
3/8 Febr. 1919	—	—	—	17/6	—	—
4/9 Febr. 1918	—	—	—	50/-	—	200/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotterdam	Gothenburg
2/7 Febr. 1920	57/6	70/-	75/-	37/6	f 12,-	—
26/31 Jan. 1920	57/6	67/6	70/-	37/6	„ 12,-	Kr. 50
3/8 Febr. 1919	54/-	47/6	47/6	50/-	„ 10,-	„ 60,-
4/9 Febr. 1918	69/-	101/3	—	120/-	„ 45,-	—
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
2/7 Februari 1920....	140/-	—	—	—
26/31 Januari 1920....	140/-	—	—	200/-
3/8 Februari 1919....	—	—	—	—
4/9 Februari 1918....	275/-	500/-	—	f 85/-
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Per ton stukgoed. ²⁾ Voor Britsche schepen.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 9 tot 16 Februari 1920.

In de afgelopen week was de aanvoer geringer dan in de voorafgaande week. Waarschijnlijk is de oorzaak hiervan te zoeken in de ophanden zijnde staking in het havenbedrijf. Aan scheepshuur werd te Rotterdam betaald 5 tot 6 cents per ton per dag, terwijl, om in Antwerpen te laden 7 tot 8 cents per ton per dag werd betaald. Het sleeploon werd gemiddeld genoteerd met het 180-cents-tarief; er was weinig te sleepen.

De kolenvladingen in de Ruhrhavens naar den Bovenrijn zijn wederom begonnen en wordt de vracht nog steeds genoteerd met 40 pf. per ton per dag. Het sleeploon van de Ruhrhavens naar Mannheim bedroeg Mk. 40/45 per ton, terwijl van Mannheim naar Straatsburg Mk. 35/38 per ton genoteerd werd.

De kolenvladingen voor Frankrijk via Rotterdam gaan ook iets vlotter. De vracht werd genoteerd met 90 cents per ton met vrij sleepen Ruhrort/Rotterdam.

De waterstand was iets vallende. Cauber Pegel wees einde der week ongeveer Meter 2.67 aan.

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 31 Januari 1920

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f	1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:			
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;			
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede;			
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.503.125,—, waarvan in geld gestort	„	5.953.125,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 6.208.558,42, waar- van in geld gestort	„	4.593.958,42	
			f 12.331.783,42
Fondsen van Aandeelhouders			
te Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht....	„	37.528.550,—	
Fondsen door ons gedeponoord voor rekening van bevriende instellingen	„	5.164.600,—	
Kassa, Wissels en Coupons	„	42.318.682,57	
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen	„	17.531.096,62	
Daggeldleeningen	„	2.500.000,—	
Saldo's bij Bankiers:			
beschikbaar voor eigen gebruik	f	6.497.428,43	
voor rekening van derden	„	21.769.975,09	
			„ 28.267.403,52
Prolongatiën gegeven	„	13.953.407,—	
Eigen Fondsen en Syndicaten	„	4.095.701,89	
Jredietvereniging	f	48.554.298,37	
Af: loopende Promessen	„	7.420.000,—	
			„ 41.134.298,37
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Crt.	„	63.289.249,56½	
Voorschotten op Consignatiën	„	999.151,49	
Gebouwen en Safe Deposit	„	3.621.502,79	
			„ 3.621.502,79
			f 272.735.427,23½

CREDIT

Kapitaal	f	34.000.000,—	
Reservefondsen	„	7.532.542,57	
Waarborgfonds Credietvereniging	„	4.500.827,50	
Reserve Credietvereniging	„	3.160.383,47	
			f 49.193.753,54
Aandeelhouders voor gedeponoerde fondsen			
als waarborg voor 90 pCt. storting op aandeelelen B	f	1.784.700,—	
in Leen-Depôt	„	40.908.450,—	
			„ 42.693.150,—
Zieken- en Pensioenfondsen	f	308.667,68½	
Reserve voor te verleenlen Pensioenen	„	778.672,80	
			„ 1.087.340,48½
Deposito's	„	50.384.483,12½	
Prolongatie-Deposito's	„	5.210.725,55	
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen	„	1.021.476,05	
Saldo's Rekeningen Courant	f	67.959.792,16½	
„ „ „ voor gelden in het Buitenland..	„	21.769.975,09	
„ „ „ Credietvereniging	„	4.781.704,81	
			„ 94.511.472,06½
Beleeningen en Daggeld genomen	„	5.100.000,—	
De Nederlandsche Bank	„	1.271.873,45½	
Te betalen Wissels	„	18.929.088,20	
Diverse Rekeningen	„	3.332.064,76½	
			„ 3.332.064,76½
			f 272.735.427,23½

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM

Telefoon 3600

AMSTERDAM

Telefoon N 5580

'S-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 800

LEEUWARDEN

GRONINGEN

Telefoon 1555

ARNHEM

Telefoon 2723

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc.,
in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

GEBROEDERS CHABOT ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Ver-
koop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen
van elken aard.

ONTVANG- EN BETAALKAS.

NIEUWE DOELENSTRAAT 20-22, AMSTERDAM.

Rentevergoeding voor gelden à deposito:

met 1 dag opzegging ..... 1 1/2 %

Bedragen tot f 20.000,— terstond betaalbaar.

met 10 dagen opzegging ..... 1 1/4 %

Voor andere termijnen op nader overeen te komen voorwaarden.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARBEVING VOLGENS REGLEMENT.

SAFE-DEPOSIT-INRICHTING.

GEOPEND: op Werkdagen van 8 1/4 v.m. tot 4 1/2 uur n.m.

op Zaterdagen en Beursvacantiedagen van 8 1/4 v.m. tot 12 uur.

Loketten van f 2,50 per maand — f 10,— per jaar — en hooger te huur voor
bij de Directie bekende of geïntroduceerde personen.

DE 16^E DRUK VAN

Nijgh & Van Ditmar's Algemeen Adresboek

van Nederland en Nederlandsch-Indië

is thans in voorbereiding

De 15e druk was, ondanks de verhoogde oplage, 3 maanden na
verschijnen uitverkocht.

De oplage van den 16en druk zal wederom zeer belangrijk worden
vergroot, doch, om te voorkomen dat het boek, als U het wenscht
aan te schaffen, wederom is uitverkocht, raden wij U sterk aan
thans in te teekenen op den 16en druk van het Algemeen Adres-
boek van Nederland en Nederl.-Indië à f 20,— per exemplaar.

NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ., Wijnhaven 111-113, R'dam

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde Passagiers- en
Vrachtdienst met nieuwe,
moderne post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

BOULOGNE s/m., PLYMOUTH, CORUÑA,
LISSABON, LAS PALMAS, PERNAMBUCO,
BAHIA, RIO DE JANEIRO, SANTOS, MONTE-
VIDEO en BUENOS AIRES.

ADVERTEERDERS!

Raadpleegt bij het maken van Uwe plannen

NIJGH & VAN DITMAR'S

Algem. Advertentiebureau

Dit adviseert U bij het ontwerpen van Uwe
reclames voor alle landen der wereld

Gevestigd sedert 1837

ROTTERDAM, WIJNHAVEN 113

BIJKANTOREN:

AMSTERDAM, N.Z. VOORBURGWAL 157

'S-GRAVENHAGE, BUITENHOF 48

HAARLEM, SPAARNE 3

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

'S-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, CHERIBON, HONGKONG, INDRAMAJOE, MAKASSAR,
MEDAN, MENADO, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SINGAPORE,
SOERABYA, ATEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 45.000.000,—

Reserven f 30.000.000,—